Päewaleht

imub iga äripäewal.

Toimetus ja talitus on Tallinnas, Suurel turul raekoja ees

Toimetaja kõnetunnid kella 12—2 lõunal.
Ärijuhi kõnetunnid kella 8—11 e. l.

Toimetuse kõnetr. 639. Kontori kõnetr. 390.

Tarwitamata jäänud lühemad kirjatööd häwitatakse ära, suuremad saadetakse tagasi, kui selleks margid juurde on lisatud. Käsikirjad, mis alaliste kirjasaatjate poolt ei tule, jääwad hinna alla arwamata, kui neile tasunõudmine peale ei ole kirjutatud. Saadetawatel kirjatöödel peab saatja täielik nimi ja adress all olema.

Tellimise hind:

12 kuu peale postiga	12 rbl.—kop	postita	10 rbl.—kop.
11 „ „ „	11 „ — „	„	9 „ 20 „
10 „ „ „	10 „ — „	„	8 „ 50 „
9 „ „ „	9 „ — „	„	7 „ 60 „
8 „ „ „	8 „ — „	„	6 „ 80 „
7 „ „ „	7 „ — „	„	6 „ — „
6 „ „ „	6 „ — „	„	5 „ 20 „
5 „ „ „	5 „ — „	„	4 „ 40 „
4 „ „ „	4 „ — „	„	3 „ 50 „
3 „ „ „	3 „ — „	„	2 „ 60 „
2 „ „ „	2 „ — „	„	1 „ 80 „
1 „ „ „	1 „ — „	„	— „ 90 „

Wäljamaale — 17 rbl. aastas, 9 rbl. pooles aastas. Tellida iga kuu esimesest algades. :: Adressi muutmine 20 kop., selle juures endine adress ehk selle nr. üles anda.

Üksik nummer 5 kop.

Kuulutuste nonpareille rea ruum maksab 20 k. lehe eesotsas 60 kop. Wäljaspool Tallinnas kuulutuste küljel 80 kop., lehe ees 2 rubla

Laupäewases numbris ilmuwate kuulutuste hind on kahekordne.

Kuulutused tulewad päew enne soowitawat ilmumist lehe kontoris ära anda. Kuulutused, mis hommiku enne kella 9-t ära antakse, ilmuwad ainult wõimaluse järele sama päewa numbris.

Adres liht- ja rahakirjadele: „Päewaleht", Tallinnas (Пэвалехтъ г. Ревель Эстл. губ.)

Nr. 121 Esmaspäewal, 5. (18.) juunil 1917 XII aastakäik

Peastaabi poolt.

3. juunil.

Lääne wäerind.

Kohati püssi- ja suurtükituli.

Öösel wastu 2. juunit awasid meie batareid helwowi juures waenlase tagawarawägede pea- tugewa tuleandmise.

Kaukasia wäerind.

Tulewahetus ja wähemate wäeosade kokku- rkamised.

Lendurite tegewus.

4 meie lennumasinat pommitasid Uskokoleika ksali Wesseni alewi juures. Waenlase lennu- sinate salk — 7 aparadi — pommitasid Dwins- ja tema ümbrust, kahjud tähtsuseta. Stohodi piirkonnas laskis meie suurtükiwägi enlase lennumasina alla. Pta.

4. juunil.

Lääne wäerind.

Tulewahetus Lössetsi piirkonnas (Stanis- powist lõuna-lääne pool) pääsesid meie luura- waenlase traattõketest läbi ja tungisid waen- e wahiwäe selja taha, kus nad wälja karau- ali kihutasid.

Rumenia ja Kaukasia wäerindadel

ewahetus.

Lendurite tegewus.

Meie lendurid pildusid waenlase tähtsamate ataguste kohtade peale pommisid. Pta.

Uued sõjawäeülemad.

Petrogradist. 3. juunil. Wabastati sõjami- tri abiliste ametitest Kedrow ja Kantu, niisama ülema asejuhataja mere-staabiülem Russin. Nimetatakse esimeseks sõjaministri abi- ks Balti mere lennumasinate diwisjoni ülem derow, teiseks abiliseks weealuste paatide üle- lipuohwitser Konol. Pta.

Uus Balti mere laewastiku ülem.

Nagu juba teatasime, nimetati uueks Balti re laewastiku ülemaks kontr-admiral Dmit- Nikolajewitsh Werderewski, kes se- jani Balti mere laewast. juh. staabiülema ko- t täitis.

Admiral Werderewskit tunneb Balti mere wastik wäga hästi, sest uus ülem on oma istuseaja just Balti mere laewastikus mööda tnud.

Admiral on endine lipulaewa suurtükiwäe- e, siis järgimööda torpedopaadi „Kindral ndratenko", „Nowiku", ristleja „Admiral Ma- ow" ja lõpuks ristleja Bogatõri komandör. ik wiimased teenistuseaastad — ka sõja päe- del saatis admiral Werderewski kui tõsine rewäe ohwitser sõjalaewadel mööda.

Peale Wene-Jaapani sõda töötas Werde- wski ka mere kindral-staabis laewastiku üm- loomise alal.

Adm. Werderewski on ka kirjatöösid teinud, s erilistes ajakirjades ilmusid.

Staabiülema ametis oli Werderewskil wõi- lus oma waimuandeid täiel mõõdul tarwitusele tta. Arwatawaste andiski nende hindamine te- le tähtsa koha.

Italia-Austria sõda.

Tormijooksud tagasi löödud.

Roomast. 4. juunil. Italia peakorteri ametlik daanne. Idapoolses Trentinos liikusime läbi- semata maakohas edasi, jooksime kindlusta- Cornocavento seisukoha peale tormi ja wõt- e terweks jäänud garnisoni osa kaks suur- ki, 1 mortiri, 4 kuulipildujat ja hulga sõja- ami.

Kõrgustiku 2101 juures jooksis waenlane rte jõududega tormi, mis aga waenlasele suurte tustega tagasi löödi; wõtsime 52 meest wangi, de hulgas 4 ohwitseri.

Remboni lõunapoolsetel külgedel wõtsime nlase ettepoole nihutatud seisukoha ära.

Meie lendurid pildusid 1800 kilogrammi lõh- ineid Santa Lucia laagri peale Baza orus. Pta.

akſa-Prantsuse-Belgia wõitluseväljalt.

Inglased edasitungimisel wangisid wõtnud.

Londonist. 2. juunil. Inglise peakorteri teada- Prantsusmaalt. Messinest lõuna-ida pool ja es Commini kanali mõlematel kallastel jooksid wäed eila õhtul waenlase peale tormi ja murdsid lt wiimase wastupaneku ning jõudsid ette seatud märgile. Wangi wõeti 150 sakslast ühes 1 suur- ja 7 kuulipildujaga. Meie wahetpidamata peale- mise all, mis 25. mail algas, langes Saksa jook- aawide esimene liin Lys'i ja Warnawe jõgede el meie kätte enam kui 11 kilomeetri ulatusel. Warnawa juures nihutasime oma wäeliini 490 trit edasi.

Lens'ist põhja pool panime minewal öösel oota- a pealetungimise toime, mille puhul hulk sakslasi nati. Käsitsiwõitluses wõeti mõned wangid. Pta.

Wiimane osa Hindeburgi liinist langenud.

Londonist. 3. juunil. Inglise peakorteri teada- . Hommikul wõtsime oma kätte uue wõitluseosa enburgi liinil Bullecourtist põhja-lääne pool, kus lane weel ägedalt wastu pani ja raskeste kahju saime 43 wangi.

Päewal wältas elaw suurtükituli.

Õhuwõitlustes lasti 4 Saksa lennumasinat alla. Pta.

Inglased edasitungimisel wangisid wõtnud.

Londonist. 4. juunil. Inglise peakorteri teadaanne Prantsusmaalt. Bullecourti juures Hindenburgi liinist põhja-lääne pool algas wõitlus 3. juuni õhtul uueste; meie tungisime edasi ja wõtsime wangisid.

Ypres'st lõuna pool suurtükituli.

Õhuwõitlustes lasksime 6 Saksa lennumasinat alla; 10 said wigastada. Meie kaotasime ühe. Pta.

[illegible]lased weawad Belgiasse sõjawäge.

Haagist. 3. juunil. Walimised saadikutekotta andsid walitsusele täielise wõidu.

Belgiasse jõudis hulk Saksa sõjawäge. Wilhelm wiibis sõjawäe ülewaatusel. Pta.

Zeppelinid Inglismaa randa pommitanud.

Londonist. 4. mail. Täna hommikul ilmusid mõned waenlase õhulaewad Inglise idapoolse kalda kohale; kaks nendest lendasid üksteise läheduses. Üks jõudis Kenti kohale, kus ta pommisid pildus, mis kahju tegid ja tulekahju tekitasid. Peale seda lasti üks zeppelin alla, mis leekides maha kukkus. Pta.

Balkani sõda.

Wägede maalesaatmine Tessalonikas.

Parisist. 31. mail. Salonikist teatatakse:

Wägede maalesaatmine pandi Tessalonikas toime 29. ja 30. mail. Küttide bataljon asus poole tee peale Baba ja Larissa wahel. Elasson ja Tõrnowo wõeti ilma wastupanekuta ära. Larissas piiras eelratsawägi juba hommikul linna ümber ja wõttis waksali oma walwuse alla. Kreeka kindral Baivas teatas, et keegi sõjawägedest wastu panna ei mõtle. Selle peale waatamata käskis polkownik Griwas Greeka wägesid tuld anda. Neile wastas Prantsuse ratsawägi. Tulewahetus lõppes alles kell 10 homm. 2 Prantsuse ohwitseri ja 4 ratsawäelist said surma ja umbes 20 haawata. Greeklased kaotasid umbes 60 meest. Pealetungimise tagajärjel olid greeklased sunnitud meie kätte jätma 2 polkownikut, 51 ohwitseri, 269 soldatit ja lipu. Kindral Baivas pandi wangi. Kord seati jalule. Pta.

Kolm tormijooksu tagasi löödud.

Parisist. 2. juunil. Sõjategewus lähemas idas. Doirani järwe piirkonnas püüdis waenlane kolm korda peale tugewat suurtükituld Inglise seisukohtade peale tormi jooksta, kuid wisati tagasi.

Wardari paremal kaldal tugew suurtükituli, niisama ka Zrna jõekäärus.

Inglise lendurid pildusid pommisid Pornei raudtee waksali peale 15 kilom. Seres'ist ida pool.

Thessalonikas asuwad meie sõjawäed Larissa ümber. Meie wäed liikusid edasi, ilma et wastupanekut oleksid leidnud ja wõtsid Demirly ja Kardazu ära. Pta.

Prantslased Greekamaal hulk linnasid oma kätte wõtnud.

Parisist. 3. juunil. Thessalonikas wõttis meie ratsawägi oma kätte Kalabaku, Trikalo, Sofrdesti. Larissa elanikud tunnistasid waimustatult Wenizelose wõimu maksawaks. Pta.

Greekamaa sündmused.

Athenast. 30. juunil. (Wiibinud). Greeka walitsus on nõus liiduriikide otsust täitma. Kuningas Konstantin andis walitsusele kirjaliku troonilt lahkumise akti ja awaldas rahwale sellekohase manifesti. Liitlaste soowil asub kuningas ühes perekonnaga Londonisse elama.

Uus walitsus tunnistatakse ühendatud Greekamaa walitsuseks. Pta.

*

Athenast. 1. juunil. Kuninga juhatusel peeti lossis krooni nõukogu koosolekut, millest kõik endised peaministrid osa wõtsid.

Ministrite-nõukogu koosolekuid peeti kaks: kella 4 ja 6 ajal, mõlemad kuninga juhatusel. Läbirääkimiste kohta koosolekutel ei awaldatud mingisuguseid teateid.

Kuulda 'saades, et kuningas troonilt tahab lahkuda, kogus määratu rahwahulk lossi ette ja pani ähwardawa meeleawalduse toime, et kuninga wäljasõitu takistada.

10 liitlaste suurt weolaewa jõudsid sõjawägedega Kerazeni. Nende hulgas olid ka Wene sõjawäed. Liitlaste sõjawäed wõtsid Korinthose kanali mõlemad kaldad oma kätte, niisama ka Elevsisi linna. Peloponnesis — Kalamataki raudteel on liikumine lõppenud. Ka telegraf Peloponnesi ja Athena wahel ei tööta, sest et liitlaste poolt traadid katkestati ja raudteeroopad Kalamataki ümbruses ära wõeti. Pta.

*

Salonikist. 2. juunil. Kuningas Konstantini troonilt lahkumise puhul pandi suured rõõmuawaldused toime. Eila olid Wenizelose ja kaitseriikide auks elawad meeleawaldused. Thessalonika elanikud wõtsid Prantsuse meremehi pidulikult wastu; nähti liigutawaid sõpruseawaldusi.

Ellasan, Ternawos, Larissa wõeti prantslaste poolt ära. Pta.

*

Parisist. 2. juunil. Hawase agent. teatatakse Sahalini saarelt: Peale kuninga ärasõitu laskis Jaunnart Piraeus'se linna blokadest wabastada. Jõudis kohale esimene aurulaew toidukraamiga. Rahwale antakse wiibimata petroleumi, suhkrut, soola j. m.

*

Stokholmist. 2. juunil. Berlini ajalehed teatawad: 2. kaardiwäe polk wõttis pagunitelt kuninganna Aleksandra nimetähed maha. Iseloomulik, et polk sõja peale waatamata Wene endise keisriproua nimemärkisid edasi kannab. Pta.

Mitmesugused teated.

Uued sõprusawaldused wäerinnal.

Tegewast sõjawäest telegraferitakse „Wetsh. Wremjale": Wendluse awaldused sõjawäes pole lõppenud. Wäga tähtsal Sokali sihil Swinjuha piirkonnas käisid soldat Juhnewitsh ja jefreitor Pankin uueste waenlase kaewikutes. Roodu-komandör nägi, kui mehed päris rahulikult meie kaewikutest wälja ronisid ja traattõketest osawalt läbi pugedes sakslaste juurde läksid. Roodukomandör käskis tuld anda, kuid soldatid ei kuulanud sõna ja ähwardasid komandöri üle koguni omakohut mõista.

Wastu tulid kolm sakslast, kes meie soldatid teretasid ja nad oma juurde kaewikutesse wiisid. Terwe rood waatas laskeaukudest sõpruseawaldust pealt, kuid ükski ei lasknud. Roodukomandör ei wõinud midagi ära teha. Kolme tunni pärast tulid Pankin ja Juhnewitsh purujoobnult tagasi, kaugelt nähti neid juba wiinapudelitega wehklema; mehed tõid ka hulga ajalehti kaasa, mis sakslased heldelt olid kaasa annud. Soldatid sammusid lauluga endisest surmapiirist läbi, mis meie ja Saksa kaewikute wahel seisis.

Asi anti polgu komitee kätte.

Saksa lennumasinad Minski kohal.

Minskist. 3. juunil. Saksa lennumasin andis Roskoschi mõisa peale tuld; haawata said Punase risti haigemajas 2 haiget. Pta.

*

Minskist. 4. juunil. Linna kohale ilmusid kolm waenlase lennumasinat, mis meie suurtükkide tulega minema kihutati. Elanikud on rahulikud. Pta.

Ristleja põhja lastud.

Ristleja „Adventure" lasti põhja öösel wastu 31. maid Põhja meres waenlase torpedoga. Laewamehed päästeti ära, peale ühe, kes plahwatuse läbi surma sai. Pta.

Prantsuse sotsialistid sõjapidamiseks raha lubanud.

Parisist. 2. juunil. Saadikutekoda wõttis ajutise eelarwe kolmanda weerand-aasta kohta wastu. Hääletamise eel luges [illegible] sotsial-demokrat ja erakonna nimel teadaande ette, et erakond rahwuslise riigikaitse otstarbel rahalubamise poolt hääletab, millega 1972. a. rikutud Elsas-Lothringeni õigused maksma saaksid pandud ja rahu tehtud rahwaste enesemääramise õiguse põhjal. Pta.

Amnestia.

Londonist. 3. mail. Iiri politikasüüdlastele awaldati amnestia. Pta.

Amerika ehitab 100.000 lennumasinat.

New-Yorgist. 2. juunil. Rahwuskaitse nõukogu otsustas suuruse ja kiiruse poolest esimest maailmas õhulaewastikku ehitada. Walmistatakse 100.000 lennumasinat, mis weealuste laewade wastu tegewusesse astuwad. Pta.

Rahwaste enesemääramise õigus.

Werine ilmasõda on rahwaste eluõiguse wahusa küsimuse päewakorrale toonud ja wististe millalgi enne ajaloos ei ole see küsimus nii üleüldist tähelepanemist leidnud kui praegusel ajal. Pealiskaudu waadates näitab, nagu ei olekski rahwaste waba enesemääramise õigusel wastaseid: selle poolt räägiwad kõik, algades suurriikide imperialistliste walitsustega ja lõpetades äärmiste sotsialistliste erakondadega. Kuid ometi on suur, põhjusmõttelik wahe sellel sisul, mis üks kui teine ringkond rahwaste enesemääramise õiguse all mõistab ja sellel taktikal, kudas keegi seda õigust teostada kawatseb. Kõige wähemas ulatuses saawad rahwaste enesemääramise õigusest aru ja kõige piiratumal kujul tahawad seda õigust tegelikult maksma panna suurriikide kapitalistlised walitsused. Selle juures ei ole kahelda. Rahwaste enesemääramise õigus ja nende wabadus ei wasta walitsewale suurrahwaste egoismile, nende toorele walitsuse ja surwe januule teiste üle ning nende majanduslistele maailmawõimu püüetele. See wäide paistab, wõib olla, esialgu nii mitmelegi ebatõelik olewat, sest ta wastu räägiwad need komplitseritud suurriigid, milles üksikud rahwad ja osad iseseiswate politiliste üksustena üsna wabalt wõiwad elada oma iseäralist sisemist elu. Näitustena wõiks nimetada Põhja-Amerika Ühendatud riika ja ka Inglismaa. Isegi paljud ajaloo- ja seltskonna-teadlased tõendawad koguni, et ajalugu ja politiline arenemine tüürib just ühel ehk teisel alusel ühendatud suurriikide poole, ette tuues seda majanduslist kasu ja ka politilist kindlustust, mis ühenduse ehk liidu kaudu üksikutele osadele wõimalikuks saab. Lähemalt waadates märkame aga, et sarnased tõendused ei lähe mitte wälja rahwa laiemate kihtide demokratlistest huwidest, waid põhjenewad lõppude lõpuks neilsamadel imperialistlistel kasupüüete alustel, mil seisawad kõigi maade tagurlised kapitalistide ringkonnad. Igasugune ühendus, mille kontragentide hulgas suurrahwas domineriwat osa mängib, olgugi arwuliselt, on leping lõwi ja hiire ehk terwe karja hiirte wahel, kelledele iga silmapilk ükshaawal käpa peale wõib wajutada. Seesugust wõrdlust tarwitab Amerika ajalooteadlane Lowell Saksamaa kohta. Ta ei ole mitte põhjendamata ka teiste meieaegsete komplitseeritud suurriikide kohta. Ajalugu tähele pannes leiame, et praegused suurriigid ei ole sündinud mitte rahwaste waba enesemääramise põhjusmõttel, waid nad on kokkuliidetud sõdadega, sunniteel. Mitte rahwaste loomulikud huwid ja wabatahtlik kokkuleppimine ei ole neid tekitanud, waid wõitja rahwa toores wõim ja wägiwald. Ka need õigused ja wabadused, mis üksikutel osadel ja rahwastel ühendatud suurriikides olemas on ja mis Amerikas ja Inglismaal üsna laialdased, ei ole antud mitte waba enesemääramise printsiipi põhjal, waid on sõdade tagajärjel kogu riigi wõimsamast enamusest ettekirjutatud neis piirides, mis kogu riigi ühtlusele ja maailma wõimu püüetele wastaksid. Olles rahwuswaheliselt ilma mingi kindlustuseta, on pidanud need, olgugi autonomilised osad, tihti ühte ehk teistwiisi suurriikide politilise pressi all kannatama, millest tunnistust annawad järjest korduwad kokkupõrked üksikute osade ja liitude wahel, mis teine kord on kujunenud sõjariistus mässuks, kodusõjaks. Seda oleme nii mitu korda tähele pannud demokratlises Amerikas ja wabal Inglismaal. Inglise nii iseteadwalt lehwiwal wabameelsuse lipul on nii mitmed suured, mustad plekid: seal on Iirimaa, India ja Egiptus. Isegi meie päewil, mil Inglismaa püüab kõrgel hoida ühe käega rahwaste wabaduse lippu, karistab ta teisega Iiri wabadusewõitlejaid surmanuhtlusega. „Learn to think imperially" — õppigem mõtlema imperialistliselt — on ennemgi olnud ja jääb edaspidigi Inglise riigi politika ülemaks tarkuseks. Praeguste komplitseritud suurriikide üheks suuremaks puuduseks ja politiliseks kitsenduseks on just see asjaolu, et üksikud osad ühendusest wabatahtliselt lahkuda ei wõi, kui ka selleks kõik põhjused olemas on. Nad on sunnitud jäädawalt ühenduse kammitsatega rehkendama. Seesugune politiline kord on kõike muud, kuid mitte ainult loomulik, mitte ainult waba, mitte ainult õiglane. Loomulik, waba ja õiglane on kord, mis põhjeneb rahwa tahtmise, waba kokkuleppimise peal, ja mida iga rahwas wabatahtliselt muuta wõib. Rahwaste enesemääramise õiguse praktilisel teostamisel oleks sellepärast suur reformeeriw tähtsus praeguste suurriikide politilises korralduses: ta muudaks nende senise politilise korralduse, mis põhjeneb ka kõige demokratlisemates maades ikagi ühel ehk teisel määral wägiwalla peal, wabaks ja õiguslikeks lepinguks; tooks kaasa tähtsaid territorialseid uuendusi, tekitades uusi iseseiswaid politilisi üksusi elule, kes hakkaksid waba politilist elu elama ja tükeldaks seega praegusi loomuwastaseid politilisi ühendusi, aidates ühtlasi tulewikus ära hoida sarnasi üleilmisi sõjariistus hiizlakoalitsione, kui see aset leiab käesolewal ajal. Sarnases politilises differentserimises (eraldamises) seisabki rahwaste enesemääramise õiguse suur demokratline tähtsus, mille teostamise wastu küllalt põhjust on seista kõikidel komplitseritud ilmariikidel. See tähendaks nende ammuwalutawate liigete amputatsioni! Enne kui tähele paneme suurriikide seisukohta ja politikat rahwaste enesemääramise õiguse küsimuses käesolewa sõja ajal, katsume üleüldistes joontes ära tähendada seda, mis tuleb mõista rahwaste enesemääramise õiguse all.

Selle all mõistetakse iga rahwa, tema suurusest hoolimata, õigust wabalt ja iseseiswalt otsustada enese saatuse üle. Igal rahwal peab õigus olema otsustada seda, missuguse politilise korralduse ta omaks tunnistab, kas tahab ta ühel ehk teisel kujul end anda teise rahwa walitsuse alla ehk täitsa iseseiswat politilist elu elama hakata.

Sarnane otsustamine peab sündima muidugi kõige demokratlisemal teel — üleüldise hääletamise (plebistsiidi) kaudu. Rahwaste enesemääramise õigus mahutab eneses kahtlemata ka õigust lahkulöömiseks sellest riigist, kellega üks ehk teine rahwas seotud on, sest muidu oleks wõimata rahwastel enese saatust ära määrata, kui nad seda ainult teatawates piirides teha wõiksid. Ka waba ja õiglane kokkuleppimine on wõimalik ja mõeldaw ainult üheõiguslikste poolte wahel, mil keegi teine teise peale kunstlikku surwet awaldada ei saa. Enesemääramise õigus peaks antama ei mitte üksi neile rahwastele, kes praegu juhuslikult sõjategewuse piirkonnas wiibiwad ja selle all kannatawad, waid kõikidele rahwastele kes endiste sõdade läbi wägiwalla teel on suurte rahwaste külge liidetud ja kes sarnaseks enesemääramiseks soowi awaldawad.

See oleks siis kokkuwõetult see, mida enesemääramise õiguse all mõista tuleks. Kuid mitte kõik ei saa sellest nii aru. Iseäranis lahku lähewad ettetoodud objektiiwsest seisukohast kõige pealt muidugi sõdiwate suurriikide imperialistlised walitsused, olgugi et juba sõja algul mõlemad pooled rahwaste wabaduse ja õiguse lipu üles tõmbasid. Belgia, Serbia, Montenegro, Poola, Austria slaawlased, Armenia j. t. olid need riigid ja rahwad, mille wabaduse ja õiguste kaitseks Inglismaa ühes liitlastega mõõka tõmbas. Keskriigid, Saksamaaga eesotsas, arwasid enese kohuseks wabastada neid iseseiswuseta rahwaid, kes Inglise walitsuse ja Wene tsarismi despotismi all seisid. Iseloomulikuks nähtuseks mõlemate koalitsionide juures on aga see asjaolu, mis otsekohe silma torkab, et kumbki ei taha midagi kuulda nende rahwaste enesemääramisest ja wabastusest, kes nende enda wõimu ja walitsuse all seisawad.

Sellest wõib järeldada, et suurriigid rahwaste enesemääramise õigust mitte enese, waid ainult wastaste riikide kohta maksawaks tunnistawad. Nemad ei asu rahwaste õiguse ja wabaduse problemi otsustamise põhjusmõttelisele seisukohale, waid püüawad, seistes omakasu egoistlisel seisukohal, rahwaste enesemääramist wastaste wõimu tükeldamise sihis ainult wastastes riikides maksma panna. Liitriikide seisukoht selles mõttes tuli iseäranis selgeste päewawalgele selles wastuses, mida nad Wilsoni rahudeklaratsioni peale andsid. See dokument, milles nõutakse Austria jaotust ning türklaste Europast wälja tõrjumist, näitab selgemine kui keegi muu seda, kui kaugel liitriikide imperialistlised walitsuse ringkonnad rahwaste wabast enesemääramise põhjusmõttest seisawad. Ka keskriigid ei ole paremad. Hoolimata kõlawatest rahwaste wabastuse hüüetest ei ole meie ligi kolme aastase sõja wältusel sealt poolt muud näinud, kui ainult rahwaste wägiwaldset häwitamist. Arwan ülearuseks üles lugeda neid maid ja riigikesi, mis germanlaste raudse rusika all tuhaks ja põrmuks on muudetud. Ka Poola riigi jalule seadmises — selles ainsamas ülesehitawas katses keset metsikut häwitustööd — ei ole keskriigid kaugeltki mitte end juhtida lasknud Poola rahwa wabast enesemääramise õigusest.

Ei wõi ütelda, et ka Wene rewolutsion oleks suutnud tekitada põhjusmõttelist pööret sõdiwate poolte imperialistlises politika kursis. See on jäänud seni endiseks. Ajutise walitsuse deklaratsion: „rahu ilma maade wõtmise ja sõjakulu tasuta, rahwaste enesemääramise õiguse alusel" (mis õieti Wilsoni mõtete kordamine) on jäänud ainult deklaratsioniks, millel kohaline tähtsus.

(Järgneb).

Tallinna Kirjanduse Selts. — „Pandorinis" täna kell pool 9 õ.

Mihkel Martna kõne

„Wene emigrantide sõitsõit Schweitsist läbi Saksamaa".

Piletihinnad 1 rbl. 50 kop. kuni 30 k. Piletite müük „Pandorini" kassas kella 4 p. l. awatud.

Pealinna walimised.

Walimised Peterburi linna jaoskonna wolikogudesse ei ole küll weel lõppenud, waid kahes linnajaos on need alles pidamata, kuid walimiste üleüldine pilt on käes ja seda ei muuda ka praegu pooleli olewad walimised mitte enam, waid wõib niihästi kui kindel olla, et nende tagajärjed teistsugused ei tule, kui ärapeetud linnajagudes.

Walimistel on igal pool suure enamuse saanud sotsialistline blokk, milles sotsialdemokradid wähemlased, sotsialrewolutsionärid ja rahwaliksotsialistid ühendatud olid. Nendel on kõigis linnajagudes täielik enamus. Nende järele tuleb rahwawabaduse erakond, kes üksiku erakonnana kõige rohkem hääli on saanud, kuid blokile ometi alla pidi jääma. Märksa wähem on sotsialdemokradid enamlased, leninlased saanud, iseäranis, kus nad ilma teistega kokkuleppimata oma kandidatisid tahtsid läbi wiia.

Pealinna walimiste juurde tuleme pikemalt tagasi, kui need kõigis linnajagudes lõpule jõuawad, aga mõnesuguseid huwitawaid järeldusi sunniwad nad juba nüüd tegema.

Kõige pealt: kõigis pealinna jaoskondade wolikogudes on sotsialistid täielises enamuses. Nendel on wõimalus oma sihtide ja aadete kohaselt linnajagude majapidamist korraldada ja juhtida, nad peawad seda tegema, peawad tegeliku tööga näitama, et nende walijad endid oma lootustes mitte petnud ei ole, kui nad linnamajapidamise nende hoolde usaldasid. Sellepärast ongi parem, et neil igal pool täieline enamus käes on, mis ühtlasi ka täielise wastutuse nende peale paneb. Nende tegewuse peale waadatakse nüüd kõigist linnadest terwes riigis terasselt ja see peab prowintsi linnades sotsialistlistele kandidatidele kas uusi poolehoidjaid wõitma, wõi walijatele hoiatuseks olema.

Tähelpanemisewäärt on, et esimestel üleüldistel walimistel enamlased, leninlased, kõige oma kärarikka kihutustöö ja wägiwallawõtete juures ometi nii wähe hääli on saanud: umbes üks kuuendik kõigist häältest. Peterburis ilmub sama nähtus, mis meil kodumaalgi „Kiire" meestega: nende wägiwaldne, igale wabadusemõistele ja õigusetundele wastu silmi lööw kihutustöö peletab walijate hulkasid ainult eemale.

Siinjuures ei wõi silmast lasta, et ärapeetud walimistel pealinnas wiibiwad sõjawäelised tähtsalt kaasa mõjusid. Ei ole praegu küll teada, kui palju neid walimistest osa wõttis, kuid wäike ei olnud nende arw mitte ja sõjawäes walitsewa meeleolu järele peab otsustama, et nad oma hääled sotsialistide poolt andsid, mispärast ilma nendeta hääletamise tagajärjed küll teistsugused oleksid wõinud olla.

Rahwawabaduse erakonnal on uutes wolikogudes arwuliselt teine koht, aga töövõimulisi ja kogukondlises tegewuses tuttawaid tegelasi on ta nendesse rohkem saatnud kui kõik teised erakonnad kokku, nõnda et ta seal arwulise wähesuse peale waatamata mitte tähtsuseta osa ei etenda.

Mis walimistest osawõtmisesse puutub, siis on see — kõige ägeda kihutustöö peale waatamata — kaunis leige olnud, protsendiliselt umbes niisamasugune nagu Eestimaal maakogu walimised. Et harilikult linnawalimistest mitmesugustel olulistel ja tehnilistel põhjustel ikka märksa suurem protsent osa wõtab kui maawalimistest, siis annab wõrdlus pealinna walimistega kodumaa walijatele hea küpsusetunnistuse ja lükkab ühtlasi arwude waral ümber „Kiire" wäite, nagu ei oleks meie juures inimesed walimisteks tarwiliselt ettewalmistatud olnud.

ll.

inult niiſuguſed
l poltikaga ega
nud, ſiis wõiks
uleb meil ette,
üles aſtub ja
el wõtakſe tei-
le".
emokratia põh-
a on tagurline
oma ſihtide ja

wad harilikult
ates tuleb kõik
d jne. — ära
tõſiſe elu lähe-
jagamiſeſt.
ine täieſte mee-
ieti küll enam
kõik warandus
ba homme ühel
nita muud, kui
aga lihtſalt ru-
niſel wähematki
Üks on, wõib
, ennaſt wae-
idlikult elanud,
nduſe kogunud.
aiſelnud ja lo-
õiguſt ſaada eſi-
ljaſt ära wõttal
jagamiſe wiis
e peaaegu koo-
Keegi ei tahaks
ſeks hädapäraſt
õwili käeſt ära
alt nende poolt,
ihe ennaſt wae-

on õpetus ole-
e oma tööwilja
tewõtjale läheb
. Selle õpetuſe
mine. Ilma et
une õpetus õige
dada, et ſotſial-
aſe kaotamiſeks
niſt, waid kõigi
ſinate, raha jne.
etuſel on wähe-
jalgu", ſeſt ta
emokratliſe riigi
lja eneſele ſaab
Kudas ſotſial-
anemine tegeli-
b alles tulewik,
ed kui ka waim-
kult wähemalt ei
janduſliſe korra
n oma püüetes
duſliſe elu are-
a ette kuulutada,
s tulla — nagu
enemiſele hoopis
ſilmapilgul pais-
julgus ütelda, et
ſma ſaab, nõnda-
eks kinnitada, et
t kujuneks, tuleb
ajaloos waewalt
ſiſt liikumiſt on
a wõimalik ſot-
uſliſes elus teos-
meti wäga ſuuret
e kihtide elujärje
pinna tõſtmiſeks
e ligemale, kus
et ſeiſä otſata
aüks, kes tahab
t elujärge kätte
korra poole
te jagamiſe

jagamiſega. Siin
— mõiſaid —
t aſemele panna.
e ja kõnelewad

ge: meie inimeſed
nud, et nad ſuu-
ſeritult" — nagu
ſat harida. Kui
kſid warſti riiud
apidamine häwi-

-aſja õiglaſemalt
d üle kui mõiſa-

hhalt ei olegi ſee
nias kaugelt ſuu-
ſuurmõisniku
oegade maa, kus
ria rahwas oma
poolest Rumenia
ſeda erapooletud
ul juſt mõlemate

ei ole nii lihtne
täna-homme ſün-
hoolſat tööd.
ada, et mõiſaid ei
nendele peab oſa
u järele 300 des-
ni põldu. On ju
ed olemas, mida
a. Oieti on nad
määratud, nõnda
ſelleſt küljeſt ma-
on. Tähendatud
et kui mõiſatelt
ſatini, wäikekoh-
kodumaal wähe-
ſt talukohta juur-
ſeſeiswale inime-
elleks arwata —
lukohtade aſuta-
tate jookſul, ſün-
, peaaſi aga hoo-
etſeda, mis kõik

s tuleb maa ilma
a. Mõiſte „ilma
eal ſeiſawad ſuu-
d pangad, mis
haſt ilma jääma,
handed, kes oma raha pankadeſſe hoiule wiinud ehk pantkirjaſid oſtnud ja kelle hulgas palju kehwu inimeſi?

Aga iſegi kui pankade laenud ära makstakſe, jääb küſitawaks, kas on õige maad nende omanikkudelt ilma ühegi taſuta ära wõtta.

Need, kes maa ärawõtmiſt ilma taſuta kõnelewad, harutawad nõnda: „alguſes ei olnud maa mitte kellegi oma, waid waba nagu õhk. Aja jookſul kiskuſid üksikud inimeſed ſelle eneſe kätte ja tegid ta iſikiikuks eraomanduſeks. Maa wõib aga ainult terwe rahwa oma olla ja ſellepäraſt, tuleb ta nende praeguſtelt omanikkudelt ilma ühegi taſuta ära wõtta."

Sarnane harutamine on aga õige lapſik ja ilma ühegi aluſeta. Ei ole ju maa ühegi põllumeha käes ſellel kujul nagu ta „alguſes" oli, waid temaſſe on lõpmata palju *tööd* pandud, et teda wiljakandjaks teha. On hooned ehitatud, kraawid kaewatud, kiwid ära koriſtatud, ſooſid kuiwatatud, heinamaid parandatud — üleüldſe palju higi ja waewa on maaſſe mahutatud, et temalt lõikuſt ſaada.

Oletame nüüd, et tahetakſe oſa mõneſt ſuuremaſt talukohaſt ilma taſuta ära wõtta — nagu mõned nõuawad. Kaks ja ka enam põlwe üheſt pereſt on aga ſelle koha paremale järjele tõſtmiſeks oma jõudu kulutanud, mitte kaheksa, waid 15 ja 16 tundi päewas töötades. Kas peab nende waew ja töö ilma ühegi taſuta jääma ning oſa maaſt uute omanikkude kätte minema! Meie põllumehed oſtſid oma talud enamaſte ainult mõne ſaja rublaſe ſiſſemakſuga ja ſuure wõlaga. Mees ja naine orjaſid aaſtate kaupa pea ööd kui päewad ja ka lapſed pandi üsna noorelt tööle, et aga ruſuwat oſtuwõlakoormat taſuda ehk wähendada. Mõned on ſel wiiſil pikkade aaſtate jookſul kohad täieſte kinni makſnud, paljud aga ſuurema oſa wõlaſt ära taſunud. Kas makſab ſiis õigluſe nõudeſt kõneleda ehk ſelleſt, et maa ei olla alguſes kellegi omandus olnud, kui ta ilma taſuta ära wõetakſe!

Oletame, edaſi — ſee oletus ei ole wälja mõeldud, waid tegelikuſt eluſt wõetud — et mõni haritlane, kes iſe taluſt pärit ja kellele maa armas, on aaſtat paarkümmend wõõrſil töötanud, oma palgaſt hoolega kokku hoidnud, wiimaks koju tulnud ja ſiin laenude abil mõiſa oſtnud, mida ta nüüd iſe peab. Kas wõib ütelda, et õige on temalt ſeda mõiſat ilma taſuta ſellepäraſt ära wõtta, et maa „alguſes kellegi oma ei olnud?" On ta ſinna ſiſſe ometi oma raha pannud, mis ta aaſtate jookſul kitſalt elades ja kokku hoides kogunud.

Nõnda wõiks rohkeſte näituſi tuua, kudas talud ja mõiſad, mis praegu eraiſikute käes ſeiſawad, omandamiſe aluſte poolest lahku ei lähe iga teiſe waranduſe — majade, wabrikute jne. — omandamiſe aluſteſt. Tühine on ſellepäraſt mingiſt alg-ajalooliſt *õigluſeſt* kõneleda, kui tahetakſe maad ilma taſuta ära wõtta, waid ainuke, mida oma nõudmiſe põhjendamiſeks wõidaks ette tuua, oleks kinnitus: rahwas *tahab ja kõik* on hea, mis rahwas tahab, iſegi kui ſee *ülekohus* oleks.

Juſt niiſamaſuguſe õiguſega wõidaks nõuda wabrikute, muude töö-abinõude ja majade ilma taſuta ärawõtmiſt ja jagamiſt nagu ſeda mõned maade kohta tahawad teoks teha, ſeſt ei ole mingit oluliſt wahet nende warade liikide wahel. Kui ühiskond arwab eneſe küllalt küpſe olewat, et ſotſialiſtliſt majanduſekorda ſiſſe ſeada, ſiis ſünnib kapitalide ehk tööabinõude ärawõtmine demokratliſe riigi — ehk rahwa — poolt ja tarwis muidugi ilma taſuta. Aga ſeni kui kapitaliſtline majanduſekord makſma jääb, kui tahetakſe üksikuid waraſid, näituſeks maad, üksikute inimeſte kaſuks wõõrandada, ei ole ſugugi nii lihtne otſuſtada, kas ja millal peab wõõrandamine taſu eeſt ja millal ilma ſündima.

Ei ole midagi lihtſamat, kui käredaid ja kaugele minewaid nõudmiſi üles ſeada. Hoopis raskem on küſimus, kudas neid nõudmiſi elus makſma panna, et nad ühiskonnale kahju ei teeks, waid et nendeſt tõſiſelt kaſu oleks.

Wenemaa raudteed ja tarbeainete kriiſis.

Paari päewa eeſt teataſid ajalehed, et ajutine walitſus otſuſtas raudteede weoraha tõſta: prahi weo pealt 200 protſ. ja ſõidupiletite pealt 50 protſ. Mis ſundis ſarnaſt ſammu aſtuma ja mis on ſelle oodatawad tagajärjed?

Wenemaal olid raudteed enne ſõda tähtſamaks riigi majapidamiſe haruks, milleſt iga aaſta kena ſiſſetulekut ſaadi. Kuigi Wenemaa laialdane ulatus tarwilikuks tegi paljuſid kaupaſid pika maa tagant wedada, mis kaupade hindaſid — iſeäranis ſoola, petroleumi, kiwiſütt jne. — märkſa tõſtis, lepiti ajajookſul ſellega ja riik wõttis ſelle kaudſe makſu kaudu oma üleüldiſteks tarwiduſteks ſuuremaid ſummaſid ſiſſe. Juba ſõja keſtes tuli endiſel walitſuſel weo- ja ſõidupiletite hindaſid tõſta, et ſiſſetulekuid ſuurendada, raudteeteenijatele teatud ſõjaaegſet liſataſu makſta, mitmeſuguſte materjalide- ja kütte-hinna kõrgenduſt ära taſuda.

Rewolutſion tõi eneſega uued raudteeteenijate palgakõrgenduſed, kiwiſöe, puude, metalli ja muude materjalide järſu hinnatõuſu kaaſa, mille tagajärjel riigi raudteede tänawune puudujääk juba praegu poole miljardini tõuſeb. Tulewad eraraudteed ka kroonu kätte, nagu kawatſetakſe, ſiis tõuſeb puudujääk loomulikult weel enam ja raudteed muutuwad riigile kuluallikateks. Sarnaſt ſeiſukorda ei tohi kudagi loomulikuks pidada, ſeſt kui riigi raudteed juba ennaſt ära ei taſu ja nendele juurde tuleb makſta, ſiis on ſeiſukord hoopis halb. Laenuſid teha riigi äriliſte ettewõtete puudujäägi katmiſeks pole ometi mitte wõimalik. Kõik need põhjuſed ſundiſid ajutiſt walitſuſt kuulmata ſuurt raudtee weo- ja ſõiduhinna kõrgenduſt ette wõtma.

Mis on ſelle hinnatõſtmiſe tagajärg?

Kiwiſöe weohind oli ſenini Doni kaewanduſteſt Peterburini 15 kop. puudaſt, nüüd — 45 kop. Kiwiſöe hind on wiimaſel ajal Doni ringkonnas üle 60 kop. puudaſt tõuſnud. Sellega tõuſeb tema hind raudtee weohinna tõſtmiſe järele Peterburis 30 protſ. wõrd. Loomulikult peawad ka tööſtuſe ſaaduſed ja igaſuguſte ettewõtete kulud, mis kiwiſütt tarwitawad, ſedaſama wõrd tõuſma. Kui aga arweſſe wõtta, et tänawu kiwiſöe ſaaduſed üle 10 protſ. on wähenenud, kuna tööliſte tööwiljakus rewolutſioni päewaſt peale 30 protſ. ümber on alanenud, ſiis on loomulik järeldada, et kiwiſöe hind märkſa peab tõuſma, ja ühes ſellega paljud teiſed materjalid.

Kuid kiwiſöe ſaatuſte wähene arw toob eſile teiſe nähtuſe: keegi ſöetarwitajateſt peab ſüſi wähem ſaama kui ſenini. Raudteed, kes iſe ſüſi weawad, wõtawad loomulikult oma jao kõige pealt ära ja ainult ülejäänud oſa läheb tööſtuſe ettewõtete tarwitada. Tööſtuſeharudeſt tarwitab rauatööſtus kõige rohkemal arwul ſüſi. Sütewäheſuſe päraſt on malmitööſtus wiimaſel ajal 12 miljoni puudani kuus alanenud, kuna ta ſenini 26 miljoni puuda kuus oli. Sarnaſe malmiwalmiſtuſe wähenemiſe põhjuſeks pidi ſuurelt oſalt ſöe puudus olema.

Wähem tööſtuſewiljakus tõſtab loomulikult ſaaduſte hinda. Tuleb nüüd raudtee weohinna tõuſmine, ſiis on loomulik, et niihäſti eelpool tähendatud ſüſi ja malm, kui ka kõik teiſed tooreſained ja kaubad oma hinnas ſamawõrd tõuſewad.

Wili, näit., mille wedu Keſk-Wenemaa kubermangudeſt Eeſtimaale tänini 30 kop. ümber makſis, tõuſeb uue weotarifi juures 60 protſ. kop. puuda ehk 1½ kop. naela pealt kallimaks. Samuti on lugu ka iga teiſe kaubaga ja tarbeainetega. Kaupade hinnad peawad weohinna tõuſmiſega ühtlaſi tõuſma.

Kuid Wene raudteede päriſpatt pole mitte ſelles, et nüüd riigiwalitſus weo- ja ſõiduhindaſid tõſtis, waid raudtee wiletſas korras, wagunite ja wedurite wäheſuſes. Oli enne ſõda, kus liikumine raudteel enam normalne, waguniteſt ja weduriteſt puudus, ſiis on nüüd ſee „haigete" arw märkſa kaswanud. Ligi ¼ oſa kõigiſt weduriteſt on paranduſel ja rikkis. Ning ſee peab loomulikult oma mõju raudtee weowõime peale awaldama. Igaühel on teada, misſugune wagunitega kauplemine ſelle nähtuſe tagajärjel Wenemaal endiſe walitſuſe ajal õitſes. Et wagunid ſaada, ſelle eeſt makſeti mitu korda rohkem, kui kauba weohind wälja tegi. Kuulus wagunitega kauplemine ſai juſt wagunite ja wedurite wäheſuſeſt oma alguſe. Sellele ſeltſis weel mitmeſugune kuritarwitus ja tagajärg oli — raudteede korratuſed, häbemata hangelduſed ning — elukallidus.

Praegu teeb ſõjarinnal ja mujal kohtades, kuhu wilja ida poolt peab juurde wedama, kõige ſuuremat raskuſt toiduainete juurdeweo küſimus. Kuigi ſiin ja ſeal ühte ja teiſt weel olemas on, ſiis ei ſaa teda raudtee wiletſa ſeiſukorra päraſt tarwilikul arwul edaſi ſaata. Wäerinnalt tulewad kaebtuſed jahu ja muu moona wäheſe juurdeweo üle. Kuigi eſialgul weohinna tõſtmine oſa kaupmehi erakaupade laadimiſeſt waſt tagaſi hoiab ja ſellega enam wõimaluſt leidub ſõjawäele moona juurde wedada, kuid kaua ei ſaa ſee keſta. Warſti peab iga kodanik ſeda kõrgendatud weohinda taſuma hakkama, kõik tarbeained lähewad kallimaks, tööpalkaſid hakatakſe juurde nõudma, raha läheb weel enam tarwis iga päewa liikuma panna. Ja ſellega alaneb meie paberiraha hind ikka enam ja enam.

Kodumaalt.

Harju-Madiſelt. Nagu kuulda, kawatſetakſe lähemal ajal waldades kroonu tarwis ſunniwiiſiliſt loomadewõtmiſt toime panna, kusjuures puhaſtwerd ſuguloomad wõtmiſe alt wabaſtatawat. Sellega ſaaks ſiis ſuurem oſa talupidajate loomi, kes mitte puhaſtwerd tõuloomade tundemärka ei kanna, kuid ſiiski talupoegade ainſateks toitjateks on, tapu tarwis ära rekwireritud, kuna mõiſade karjad, kes teatud tõu tundemärka kannawad, terwetena järele jääkſid. Et ſarnane korraldus täieſte ebaloomulik on ja et praeguſel raskel ajal rahwa toitluſe küſimus kõige lähemale ſilmapiirile kerkinud, mille juures loomade tõuküſimuſed juba enam-wähem kõrwaliſe tähtſuſega, ſellepäraſt pööras Kloostri walla toitluskomitee palwega Tallinna Eeſti Põllumeeſte Keskſeltſi poole, ſelleks kaaſa mõjuda, et ſunniwiiſiliſe loomade wõtmiſe puhul ſaaks igaſt majapidamiſeſt teatud protſent kariloomi tapaloomadeks määratud, ilma tõu- ja ſuguloomade eraldamata, ehk waſtaſel korral talupoegade piimalehmi (kes tihtilugu ſuurema piimaanniga on kui mõiſade tõulehmad) ilma tõuküſimuſt üles wõtmata, kui ainſamaid perekondade toitjaid praeguſel näljakardetawal ajal, mõiſade ſuguloomadega ühewääriliſteks arwates, ka ſunniwiiſiliſe wõtmiſe alt wabaſtada. M.

Waſalemaſt. Kohalikkude ſoldatite poolt pandi Waſalema Weski peredes läbiotſimine toime, kus metſaſt paar hanſawabrikut leiti. Kümmekond praagatommi ja „aparat" ühes paari „wiinameiſtrinnaga" ſaadeti Kloostri wallamajaſſe kohaliku miilitſawanema juurde. Muiſt „wabrikantiſid" on alles kinni tabamata, ſeſt neid aſub ſiinpool nurgas kuulu järele toſina ümber. Nagu kuulda, olla ka kõige tüſedamaid wiljanälja päraſt lärmilööjaid wabrikute „aktſionäride" hulgas. M.

Waiwaraſt. Walimiſed wiidi meil määratud ajal korralikult läbi. Iſeäraliſt agaruſt näitaſid maata mehed oma kandidatide läbiwiimiſel üles. Maagamehed otſe wallamaja külje alt ei ilmunud walimiſtele, kuna eſimeſed mitmete werſtade tagant, üleni higiſed, weel wiimaſel minutil oma häält ära andma tõttaſid. Tagajärg oli ſee, et maata meeſte poolt wäljapandud nimekiri nr. 1 — 135 häält ſai, kuna maaga meeſte nimekiri nr. 2 — 97 ja nr. 3 — 49 häält ſaid. Kui nimekirjas eſimeſi walituks lugeda, ſiis oleks meilt maakonna walijad-mehed maata meeſte poolt Joh. Saareke ja Joh. Lewo ning maaga meeſte poolt wallakohtu eeſiſtuja Jaan Klaus, kooliõpetaja kutſeharidusega.

— Kihelkonnakooli olemaſolemine, mis meil juba korra küſitawaks ſai, on ſeks korraks kindluſtatud. Hiljutiſel walla täiskogu kooſolekul otſuſtati kooli ülespidamiſe kulud, olgu nad kui ſuured tahes, walla kanda wõtta. Kooliaſja korraldajaks walla piirides waliti kooli-komitee, mis wallawolikogu kõrwal peab töötama. Komitee, milleſſe kõikide klaſſide eſitajad waliti, eſitab kõiki kohaliſi hariduſeſõpru, kes oma ülesande kõrguſel ſeiſawad. Komiteele tehti kohuſeks oma tööplaan wälja töötada ja ſeda järgmiſele walla täiskogu kooſolekule kinnitamiſeks ette panna. Komitee mõtleb oma tegewuſepiiri wõtta hariduſe laialilaotamiſt igaſuguſel wiiſil, nagu kurſuſte toimepanemiſega, kõneõhtutega, kirjanduſe laialilaotamiſega, edaſiõppijatele nõuandmiſega ja puuduſtkannatajaid rahaliſelt toetades. Komiteel on täideſaatwaks wõimuks eſimees Ed. Üleſoo, kaſſahoidja kooliõp. Ida Oraw ja kirjatoimetaja J. Klaus.

— 28. mail ilmuſid meile paar „Kiire" meeſt ſeltſimajaſſe kihutustööd tegema. Meeſte eneſte jutu järele pidada nad töötama Tallinna tööliſte ja ſoldatite ſaadikute nõukogu näpunäidete järele. Komiſſar Poska lahtilaſkmiſe lugu oli paraſjaſte hommikuſte lehtede kaudu teada. Aru ſaades, kellega tegemiſt on, otſuſtas kooſolek nende meeſtega mitte midagi tegemiſt teha, kes wägiwallaga kõrgemat wõimu oma kätte kiſuwad ja hulkade üle endid walitſejateks tunniſtawad, kes neid ſeks walinud ei ole ja ſeks ei uſalda. Rahwas lahkus „maha" hüüetega kooſolekult. Käputäie järeljäänutega peeti kooſolekut edaſi. Waliti kuhugi paar ſaadikut. Lõpuks ühines kooſolek „Kiire" meeſte waſtuſeiſmiſeſt hoolimata äralänute protestiga. Saadeti ühine telegramm komiſſar Poskale, kus teaduſtati, et Waiwara wald proteſterib Tallinna tööliſte ja ſoldatite ſaadikute nõukogu teguwiiſi waſtu ja et mingiſuguſt teiſt wõimu peale ajutiſe walitſuſe eſituſe ſiin makſwaks ei tunniſtata. —la—

Wäike-Maarjaſt. Wao walla täiskogu oli 27. mail kohalikus põllum. ſeltſimajas koos, kus kohalik wallawanem kogule teatas, et Tallinna t. ja ſ. ſaad. nõukogu wägiwaldſelt kubermangu walitſemiſe eneſe kätte kiſunud ja Poska komiſſari-ametiſt tagandanud. Täiskogu awaldas ühel meelel põlgtuſt niiſuguſe teguwiiſi kohta ja wõttis järgmiſe reſolutſioni ühel häälel waſtu:

Telegrammi teel ajutiſe walitſuſe ees Tallinna t. ja ſ. ſaad. nõukogu teguwiiſi kohta, milles wäike linna rühmake, kes ſuureſt hulgaſt maa ja linnade rahwa tahtmiſeſt ei küſi, maaſt ja rahwaſt ei tea, wabaduſe-mõtteſt ei hooli, aga ennaſt nende üle walitſewaks wõimuks teeb, — kõige waljemat proteſti awaldada, ajutiſt walitſuſt ainukeſeks makſwaks wõimuks tunniſtada, lootes, et ajutine walitſus anarhiat ära hoides korralduſe teeb, mille järgi kuberm.-komiſſari ameti wõim jälle Poska kätte ſaab. —

Wiljandiſt. Eeſti põllumeeſteſeltſi kooſolekul 28. mail kõneles agronom H. Johani „meie põllumeeſte praeguſteſt üleſanneteſt". Kõneleja näitas, kudas meil mingit lootuſt ei ole ligemal ajal Wenemaalt wilja ſaada. Kui põllumehed nüüd kõike jõudu ſaaduſte ſuurendamiſeks kokku ei wõta, kui nad aſja nii ei korralda, et neil wilja müümiſeks üle jääb, ſiis ootab ühte oſa kodumaa elanikkudeſt nälg. Kõneleja ſoowitab leiwawilja mitte ſigadele ega piimakarjale ſööta, waid ſeda, mis oma tarwiduſeſt üle jääb, ära müüa. Müües tuleb wilja nüüd iſegi natuke kallim (praeguſte hindade juures), kui piimakarjale ſöödetult.

Kõnele järgnewais läbirääkimiſtes awaldatakſe mõtet, et põllumehed wähe, ehk mitte ſugugi, leiwawilja loomadele ſöödawad, kuid juſt linna agulite elanikud nuumawad ſigu rukkijahuga. Tarbeainetekomiteed peakſid ſeda ſilmas pidades ſelle waſtu abinõuſid otſima.

Tähendati ſelle peale, et wilja takſihind meie kodumaa kohta liig odaw on määratud ja waliti 3-liikmeline komiſjon, kes wälja arwab, kui palju wilja nüüd põllumeeſtel eneſtel makſma läheb.

Aleksandri kooli kuratoriumi ſeniſed liikmed waliti tagaſi, peale Dr. Raamoti, kelle aſemele adw. T. Jürime ſai.

Seltſi 1916. a. aruanne wõeti waſtu, niiſamuti 1917. a. eelarwe. Seltſi liikmete arw 1916. a. oli 214, üleüldiſeid kooſolekuid peeti 9, kus 2 kõnet ette kanti. Seltſi aktiw ja paſſiw balanſeriwad 200.131 rbl. 99 kop. peal. — Lõpuks awaldab kooſolek ſeltſi eſimehele rahulolematuſt, ſellepäraſt, et ta küll muudes organiſatſionides, mitte aga meie ſeltſis tegew tahab olla. —gg—

Rahwakooſolek Pilliſtweres.

28. mail oli kohaliſte tegelaſte korralduſel Pilliſtwere ſeltſimajas ſuurem rahwakooſolek, mida üliõp. J. Wilms juhatas.

Eſimeſena kõneles üliõp. J. Wilms aine üle: „Sõda ja külgehakkawad haiguſed". Soowitati maal waldades arſtiabi korraldada ning kutſuti rahwaſt üles terwishoiu nõudeid täitma ja tähele panema. Üliõp. J. Kalm käſitas pikemalt ainet: „Wenemaa politiline ſeiſukord", kuna üliõp. Wiermann „Autonomiliſeſt ja föderatiwliſeſt riigikorraſt" kõneles.

Walju proteſtiawaldamiſe kutſus kooſolekul eſile Tallinna tööliſte ja ſoldatite ſaadikute nõukogu otſus Eeſtimaa kubermangu-komiſſari Poska ametiſt tagandamiſe kohta. Kooſolekul wõeti järgmine proteſt ajutiſele walitſuſele ja ajalehtedes awaldamiſeks waſtu:

Rahwakooſolek Pilliſtweres awaldab walju proteſti Tallinna tööliſte ja ſold. ſaadikute nõukogu otſuſe waſtu, kes omawoliliſelt Eeſtimaa kubermangu-kom. Poska on ametiſt tagandanud ja ignoreerib täieſte Tallinna t. ja ſ. ſaadikute nõukogu, kes ennaſt kuritahtliſelt Eeſtimaa kubermangu-komiſſari kohuſte täitjaks tunniſtanud.

Ühtlaſi otſuſtati järgmine reſolutſion kohaliſtele ja ümbruskonna wallawalitſuſtele ſaata:

1. Wallawalitſuſtel ei tule mitte neid käskuſid täita, mis Tallinna tööliſte ja ſoldatite ſaadikute nõukogu annab, kes omawoliliſelt Eeſtimaa kubermangu komiſſari Poska ametiſt on tagandanud; pöörata tuleb nende käskude korral maakonna-komiſſaride poole.
2. On aga ka maakonna-komiſſarid Tallinna t. ja ſ. ſaad. nõukogu poolt tagandatud, ſiis wõtab kohaline omawalitſus, ſ. o. wallawalitſus, wõimu oma kätte.

Eeſti polkude aſutamiſe kohta andis ſõjawäelane Rei lähemalt ſeletuſt, mille peale järgmine otſus ühel häälel waſtu wõeti:

Läbi harutades Tallinna tööliſte ja ſoldatite ſaadikute nõukogu otſuſt 29. apr. ſ. a. Eeſti polkude aſjus, leidis kooſolek, et Tallinna t. ja ſ. ſaadikute nõukogu ülemalnimetatud otſus täieſte põhjendamata wale aluſel ſeiſab; edaſi proteſterime ſarnaſte põhjendamata ſüüdiſtuſte waſtu, tunniſtame Eeſti polkude aſutamiſe demokratliſelt, rahwuſliſelt ja ka riikliſelt tarwilikuks ja tahame Eeſti polkuſid, kui oſa ſuureſt Wene rewolutſioniliſeſt ſõjawäeſt, täieſte uſaldada ja toetada. — Wili, mis Eeſti polkudele ſaadeti ja mis kinni peeti, on waja polgule edaſi anda.

Kooſolekuſt oſawõtmine oli laialdane ja rohke. Rõhuwa enamuſega ſoowitati ajutiſt walitſuſt toetada ja igaſt kõrwalmõjuſt lahti ütelda, mis kergeſte waſturewolutſioni wõib ſünnitada.

Wolitati kirjatoimetajat kooſoleku otſuſt „Päewalehele", „Tallinna Teatajale" ja „Sakalale" awaldamiſeks ſaata.

Kooſoleku wolituſel: R. Kamſen.

Teadaanne

kõigi walitſuſe ja omawalitſuſe aſutuſtes (linna- ja maaomawalitſuſe jne.) teenijatele Baltimaal.

3., 4. ja 5. juunil kutſutakſe Tartuſſe ülemalnimetatud aſutuſte teenijate ſaadikute üleüldine kooſolek kokku Baltimaa teenijate-liidu põhjuskirja läbiwaatamiſeks ja kinnitamiſeks, põhjuskirja elulekutſumiſe küſimuſe läbiwaatamiſeks ja liidu ajutiſe eeſtſeiſuſe liikmete walimiſeks ning ſaadikute Petrogradi walimiſeks, ſeſt et ligemaks ſeltſi eesmärgiks on ülewenemaaliſe liidu aſutamine ja teenijate materjaliliſe ſeiſukorra parandamine.

Saadikuid walitakſe üks iga kümne teenija kohta igaſt kuuriaſt (poolikud kümned loetakſe terweteks). Kuuriateſſe jagunemine on aſutuſe teenijate üleüldiſe kooſoleku otſuſtada. Iga kuuria walib eneſte ehk aſutuſe teenijate keſkelt ſaadikute kandidadid, keda üleüldine kooſolek kinnitab. Nõnda walitud ſaadikuteſt kujunewad aſutuſte teenijate nõukogud; teeniſtuſe-kohtades, kus teenijaid mitte üle 20 ei ole, täidab nõukogu kohuſeid üleüldine kooſolek.

Üheſuguſed wäikeſed aſutuſed wõiwad ühineda.

Ajutine liidu nõukogu palub wõimalikult rutem liidu põhjuskirja projekti üleüldiſel teenijate kooſolekul läbi waadata. Neid aſutuſi, kes mõneſuguſtel tingimiſtel ei ole ſeda projekti ja kutſet ſaanud, palutakſe ſelleſt kohe teatada liidu nõukoguſſe Tartuſſe. Saadikud üleüldiſele kooſolekule tulewad ülemaltähendatud tingimiſtel kohe ära walida, ſelleks mitte teiſt teadaannet ootama jäädes. Tartuſt wäljaspool olewad aſutuſed wõiwad liidu põhjuskirja projekti läbiwaatamiſeks neilt eneſe linna aſutuſtelt ſaada, kes ſeda on ſaanud. Nii kui ſelles aſjas, nii ka organiſerimiſe aſjus peab üks aſutus teiſele abiks olema, iſeäranis iga ametiaſutuſe keskkohad (kubermanguwalitſuſed, kreiſi jne.).

Teiſeſt linnadeſt ſõitwaid ſaadikuid palutakſe ſõiduajaſt teatada, et nendele teataks korterid muretſeda.

Igaſugu teateid ülemalnimetatud küſimuſe üle wõib ſaada Tartuſt: kõnetraat nr. 38 — Jaani uul. nr. 1-a krt. 3; kõnetr. nr. 474 — Gildi uul. nr. 2 krt. 3; kõnet. nr. 409 — Tähe uul. nr. 82 krt. 11; kõnet. nr. 264 — Küüni uul. nr. 2.

Baltimaa walitſuſe ja omawalitſuſe aſutuſte teenijate ajutine liidu nõukogu.

Tallinna linnawalimiſte-komitee

töötab praegu 24 inimeſega Smetanini juhatuſel. Linn on umbes 30 oſaſſe jagatud, nii et igaſſe jakku 3—4000 walijat tuleb. Igas linnajaos ſorteritakſe üleskirjutuſelehed tähestiku järele ära. See tekitab wäga palju tööd, ſeſt esmalt tulewad walimiſeõiguſliſed, ſ. o., kes 20 aaſtat wanad, nooremateſt eraldada ja alles ſiis wõidakſe tähestiku järele ſorterimiſt ette wõtta. Sõjawäelaſed ei ole praegu mitte arwes, ſeſt nad peawad iſe nimekirjad walmiſtama.

Arwata wõib, et linna kohta umbes 80.000—90.000 walijat tuleb. Kui ſee töö walmis, ſiis tahetakſe nimekirjad maſinate peal ümber kirjutada, milleks kibedaſte 30 kirjutusmaſina ümber waja läheb. Neid loodetakſe meie linna kommerts- ja kaubanduſekoolideſt ſaada.

Rahwa ſeas kõneldakſe pahatahtliſelt, nagu oleks meelega mõnele poole üleskirjutuſelehed kättewiimata jäetud, et inimeſed ſel wiiſil walimiſteſt wälja jääks. See jutt ei ole õige. Kui ſeda on ette tulnud, ſiis muidugi lugejate hooletuſe tagajärjel ja inimeſed wõiwad endid iga päew üles anda linnawalimiſte komitees Harju uul. nr. 48.

Ka need, kes Tallinnas ei ole, kellel aga ſiin kindel teeniſtus wõi amet, ka need peawad ſelle eeſt hoolt kandma, et nad walijate nimekirjaſt wälja ei jääks.

Kogu maja kord, ligi kümmekond tuba, on praegu linnawalimiſte komitee käes tarwitada, kus kibe ja kiire töö hommikuſt õhtuni wältab. Töötegijateks on paljud keskkoolide wanemate klaſſide kaswandikud, kellel tänawu pika koolide waheaja päraſt ſelleks ka kuud paar jätkub kulutada. -ts.

Proteſtid J. Poska ametiſt tagandamiſe waſtu.

Ajutiſt walitſuſt toetades ja teda ainumaks walitſewaks jõuks tunniſtades, proteſterib Tall. Majaomanikkude-ſelts tööliſte ja ſõjawäelaſte nõukogu katſete waſtu Eeſtimaal kakſikwalitſuſt luua ja kubermangu komiſſari nimetamiſt ja wahetamiſt ainult tema, nõukogu tahtmiſeſt ärarippuwaks teha. Komiſſar Poskat uſaldawad kõik teiſed elanikud ja tema ametiſt kõrwaldamine wäikſearwuliſe ſiſſerändanud elementide hulga nõudmiſel ähwardab ſoowimata tagajärgeſid tekitada.

Tallinna Majaoman. ſeltſi nimel
Eſimees J. Soonike.
Sekretär J. Anton.

Tallinna tööliſte ja ſõjawäelaſte nõukogule, „Päewalehe", „Tallinna Teataja" ja „Kiire" toimetuſtele!

Mikkeli (Soomemaal) Eeſti ſõjawäelaſte ühiſus awaldab walju proteſti Tallinna tööliſte ja ſõjawäelaſte nõukogule Eeſti kubermangu komiſſari Poska ametiſt kõrwaldamiſe puhul ja loeb niiſuguſe teguwiiſi alandawaks wägiwallaks Eeſti rahwa eneſemääramiſe kohta. Meie nõuame waſtuſt Tallinna tööliſte ja ſõjawäelaſte nõukogult, misſuguſtel põhjuſtel nõukogu ſegab ennaſt Eeſti rahwa ſiſemiſe elu ja ajutiſe walitſuſe poolt kinnitatud ſeaduſe korraſſe.

Eſimees lipnik Wanatua.
Kirjatoim. Erik.

„Saarde Põllumeeſte-ſelts awaldab ſiin kohal Tallinna tööliſte ja ſoldatite ſaadikute nõukogu omawoliliſe kubermangu komiſſaride Poska ja Jaakſoni ametiſt tagandamiſe waſtu kõige tõſiſemat proteſti ja tuletab meelde, et tähendatud komiſſarid terwe maa uſaldust täielikult on wõitnud ja et walitſuſe eſitajate ametiſt tagandamiſe õigus on praeguſel ſilmapilgul ainu üksi ajutiſel walitſuſel, aga ei mitte mõnel üksikul elanikkude ſalkkonnal."

Seltſi juhatus.

Ajutiſele
Tallinna linnaomaw
kogu iſikus ära kuulat
aſjade ſeiſukorra kohta
ühenduſes kuberm.-komis
tiſt tagandamiſe aſjas
— otſuſtas: „ſilmas pi
ja ſoldatite ſaadikute nõ
wale on kaldunud oma
mis ſeiſab ajutiſe walit
järelwalwamiſes ja kont
mel puhul katſeid on
kiskuda, walitſus-wõim
oma otſuſtega, mis ajut
ja otſuſtele otſe waſtu k
mewalitſuſt luues, mis a
zeit tõendab ſ. ja t.
kubermangu-komiſſari
ja tema wõimu eeajan
ſaatwale nõukogule ilm
olemiſ-ta, et Tallinna n
ning id juurde tulnud a
waklaſſiſid, täielikult tä
likka tingimiſi ja pär ſ
enamuſes, — tunniſtad
nõukogu mitte kompete
otſuſtama ja lugeda t
wateks maakonna elan
otſuſtawalt proteſteride
tu, mis maal anarhiat
nõukogu tegewuſt wõid
kuks tunniſtades.
Peale ſeda awalda
kubermangu-komiſſarile
dab kindlaſte, et ta om
kab.

Kirjato

Wiimaſe

Wene rahakurſi
me

Kredidi kantſelei u
nil määrati Wene ra
miſelt kindlaks: 10 3
makſta 160 rubla (en
94½ rubla eeſt kätte);
ſeda 37½ k.); dollar
ſ. 2 rubla); Rootſi kr
ſ. 52 kop.); Norra k
kroon 98 kop.; Schweit
(Hollandis) — 139 ko
jenis 173 k. (enne 96
56 kop.
Selleſt ſelgub, et W
wiimaſte on langenud, iſ
juures ſ. o. 34 kop. 1
üksid 16 rubla kallin

Wene ra

Helſingiſt. 2. juuni
165 margani 100 rubla
langemine 21 ſaja kohta

Helſingiſt. 3. juuni
160-ni ſaja rubla eeſt.

Sakſa ſotſialdemokrati
rah

Stokholmiſt. 2. juu
ſaadikud awaldaſid oma
kohta. Hollandi ja Sk
peale waſtuſeks antud
ſotſialiſtid: „Meie olen
waſtu; kui piiriſid waba
ſiis peab elanikkudele
järgi wälja rännata. M
maade tagaſiandmiſt; ſ
nõuame, et wõidetud ma
kule ſeataks, kuid lükka
oma jõul elulekutſumiſe
latud majanduſliſt elu
algada — neile tuleb ſ
eel rahwuswaheliſi abi
maſte elulekutſumiſt; B
riigiks jääda. Serbia a
demokr. waadetega.
Riikidele, kes mitte
kaotanud ja kes waba
wabadus anda. See käib
Teiſtele wõõrarahwuſlis
hemaſt autonomia anta
Meie awaldame k
Iiri, Egiptuſe, Tripoli
Korea ja Siami rahwus
tame hukka emakeele ja
rikkumiſe põhja Sleswig
maal ja Elſas-Lothrin
waſte kohta ühineme A
wamiſega.
Meie ei luba Elſas-
ſunniwiiſil ühendada ja
õiguſluſt, nagu iſeſeisw

Wene wali
liidu

Petrogradiſt. 2.
niſter Albert Thoma
walitſuſe liikmete juu
aſjade miniſter temale
takſe: Wene rewolutſi
pööret Wenemaa ſiſe
on ka wägew aateline
ne rahwa püüet waba
riigi ſiſemiſes elus ku
käimiſe alal. Kaitſede
baduſe ſuuri tugeſid, p
üleüldiſt rahu niiſugu
wägiwalla, igaſuguſed
waldab; Wenemaa ei
ja aſtub ſelles ſihis i
Kui ſõja eesmärkide a
ſuſte wahel lahkumin
aitab täieline üksmee
laſte wahel kahtlemat
tada üleüldiſt kokkule
tes, mis Wene rewol
Truuks jäädes
witab Wene demokr
ſuſt, kes nõuſolemiſt
waadata, mis ſõja lõ
käiwad. Selleks otſta
ſus ette liiduriikide e
kokku kutſuda.

Ajutiſele walitſuſele.

Tallinna linnaomawalitſuſe teeniſateſelts nõu- ogu iſikus ära kuulates eeſtſeiſuſe ettepanekut ſjade ſeiſukorra kohta Eestimaa kubermangus hendusſes kuberm.-komisſari J. J. Poska ame- ſt tagandamiſe asjas ſ. ja t. ſ. nõukogu poolt, – otſustas: „ſilmas pidades, et Tallinna tööliste ſoldatite ſaadikute nõukogu mitmel korral kõr- ale on kaldunud oma otſekoheſeſt eesmärgiſt — is ſeiſab ajutiſe walitſuſe ametnikkude tegewuſe rclwalwamiſes ja kontrolerimiſes koha peal, mit- el puhul katſeid on teinud wõimu oma kätte skuda, walitſus-wõimu autoriteti wähendades na otſustega, mis ajutiſe walitſuſe kawatſustele otſustele otſe wastu käiwad ja ſellega maal mit- ewalitſuſt luues, mis anarhiat tekitab, mida ſel- lt tõendab ſ. ja t. ſaadikute nõukogu otſus ubermangu-komisſari J. J. Poska tagandamiſe tema wõimu edaſiandmiſe kohta ſ. ja t. täide- atwale nõukogule ilma ajutiſe walitſuſe nõus- emiſeta, et Tallinna nõukogu eſitab ainult mõ- ingeid juurde tulnud ajutiſelt paigalelawaid rah- aklasſiſid, täielikult tähelpanemata jättes koha- kka tingimiſi ja päriselanikka, mis maakonnas namuſes, — tunnistada Tallinna ſ. ja tööl. ſ. õukogu mitte kompetentliſeks kubermangu asju tſustama ja lugeda tema otſuſi mittekohusta- ateks maakonna elanikkude kohta, ſelle juures tſustawalt protesterides nõukogu tegewuſe was- u, mis maal anarhiat ſünnitab, ſeda t. ja ſ. ſ. õukogu tegewuſt wõidetud wabaduſele kahjuli- uks tunnistades.

Peale ſeda awaldab ſelts oma täit uſalduſt ubermangu-komisſarile J. J. Poskale ja loo- ab kindlaste, et ta oma kaſulikku tegewuſt jat- ab.

Eſimees A. Pallas.
Kirjatoimetaja H. Kullerkupp.

Wiimaſed teated.

Wene rahakurſsi langemine wäljamaal.

Kredidi kantſelei uue hindamiſe järgi 1. juu- il määrati Wene rahakurſs wäljamaal järg- niſelt kindlaks: 10 Ingliſe naelſterl. eeſt tuleb aksta 160 rubla (enne ſõda ſai 10 naelſterl. $4^{1}/_{2}$ rubla eeſt kätte); frank — 59 kop. (enne da $37^{1}/_{2}$ k.); dollar — 3 rbl. 36 kop. (enne 2 rubla); Rootſi kroon 1 rubla 2 kop. (enne 52 kop.); Norra kroonid — 1 rbl.; Daani roon 98 kop.; Schweitſi frank 68 kop.; guldenid ollandis) — 139 kop. (enne 78 k.); Jaapani enis 173 k. (enne 96 kop); Rumenia leud — 6 kop.

Selleſt ſelgub, et Wene rubla kurſs wäljamaal ueste on langenud, iſeäranis tuntawalt dollarite uures ſ. o. 34 kop. 1 dollari pealt. 10 n. ſterl. ikſid 16 rubla kallimaks.

Wene raha kurs langeb.

Helſingiſt. 2. juunil. Rubla kurs langes kuni 65 margani 100 rubla eeſt. Ühe nädala jooksul oli angemine 21 ſaja kohta. Pta.

Helſingiſt. 3. juunil. Rubla kurſs langes kuni 60-ni ſaja rubla eeſt. Pta.

Sakſa ſotſialdemokratia erakonna põhjusmõtted rahu kohta.

Stokholmiſt. 2. juunil. Sakſa ſotſialdemokratia aadikud awaldaſid oma waated tulewaſe rahu ohta. Hollandi ja Skandinawia komiteede küſimiſe eale wastuſeks antud ſeletuskirjas räägiwad Sakſa otſialistid: „Meie oleme ſunduslise maadewõtmiſe astu; kui piiriſid wabal kokkuleppimiſel muudetakſe, is peab elanikkudele õigus jääma oma tahtmiſe ärgi wälja rännata. Meie nõuame ärawõetud aſu- naade tagaſiandmiſt; ſõjakuluſt ütleme lahti. Meie õuame, et wõidetud maades politiline iſeſeiswus ja- ule ſeataks, kuid lükkame tagaſi purustatud riikide oma jõul elulekutſumiſe mõtte, kui need riigid häwi- atud majanduslist elu oma jõul ei ſuuda uueste lgada — meile tuleb ſiis wastastikku kokkuleppimiſe eel rahwuswaheliſt abi anda. Meie nõuame Belgia ueste elulekutſumiſt; Belgia ei tohi kellegi laenu- iigiks jääda. Serbia asjas ühineme Austria ſotſial- emokr. waadetega.

Riikidele, kes mitte ſõja tagajärjel pole wabaduſt aotanud ja kes wabastati, tuleb enesemääramiſe abadus anda. See käib Poola ja Soomemaa kohta. Teistele wõõrarahwuslistele maakondadele peab wä- emaſt autonomia antama.

Meie awaldame kõige ſuuremat poolehoidmiſt Iiri, Egiptuſe, Tripoli, India, Marokko, Tibeti, Korea ja Siami rahwusliſele ühinemiſele. Meie mõis- ame hukka emakeele ja rahwa omapäraſuſe õiguste iikkumiſe põhja Sleswigis, Poosenis, lääne Preiſi- naal ja Elſas-Lothringenis. Austria-Ungari rah- uste kohta ühineme Austria-Ungari ſeltſimeeste ar- amiſega.

Meie ei luba Elſas-Lothringenit Prantſusmaaga unniwiiſil ühendada ja nõuame temale täieliſt ühe- õiguslust, nagu iſeſeiswale Sakſa riigile." Pta.

Wene walitſuſe märgukiri liiduriikidele.

Petrogradiſt. 2. juunil. Kui Prantſuſe mi- nister Albert Thoma enne oma äraſõitu ajutiſe alitſuſe liikmete juures käis, andis wälimiste ſjade minister temale märgukirja, milles räägi- akſe: Wene rewolutſion ei tähenda mitte ainult öõret Wenemaa ſiſemiſes olukorras, waid ta n ka wägew aateline liikumine, mis näitab We- e rahwa püüet wabaduſele ja õiguſele, niihästi iigi ſiſemiſes elus kui ka rahwuswaheliſe läbi- äimiſe alal. Kaitſedes wälimiſes wõitluſes wa- aduſe ſuuri tugeſid, püüab Wenemaa kätte ſaada ileüldiſt rahu niiſugustel alustel, mis igaſuguſe ägiwalla, igaſuguſed imperialistliſed püüded kõr- aldab; Wenemaa ei pea ſilmas maadewõitmiſi a astub ſelles ſihis igaſugustele katſetele wastu. Kui ſõja eesmärkide asjas meie liiduriikide walit- uste wahel lahkuminewad waated tekiwad, ſiis aitab täieline üksmeel Wenemaa ja tema liit- aste wahel kahtlemata täieliſel mõõdul kindlus- ada üleüldiſt kokkuleppimiſt kõikides küſimus- es, mis Wene rewolutſion ette pani.

Truuks jäädes üleüldiſele ettewõttele, ter- itab Wene demokratia nende liiduriikide ot- uſt, kes nõuſolemiſt awaldaſid lepinguid läbi aadata, mis ſõja lõpulikkude eesmärkide kohta äiwad. Selleks otſtarbeks paneb ajutine walit- us ette liiduriikide eſitajate konwerentſi okku kutſuda, tingimiſega, et konwerentſil harutuſele ei tuleks leping, mis Londonis 9. okt. (uus kalend.) 1914. a. alla kirjutati; nimet. leping anti üleüldiſelt teada, ta näitas wõimaluſt, mille puhul üks liiduriikideſt rahu wõib teha. Pta.

Teated Wenemaalt.

Soldatite ja tööliste ſaadikute nõukogude kongresſi awamine.

Kongreſs awati kadetikorpuſe hoones, mille peaſiſekäiku wahiſoldatid walwawad. Saali ſiſekäigu juures ſeiſawad mõned lauad, kus erakonna kirjanduſt müüdakſe ja juhatuſi antakſe. Pikkades koridorides liigub elaw rahwahulk.

Korpuſe määratu ſuur ſaal, mille ſeinu Pariſi ja Warsſawi wõitmiſe mälestuſeks walmistatud bareljeſid katawad, on nüüd punaſe riidega kaunistatud.

Koosolek awati kella 8 ajal õhtul. Koos olid umbes 800 ſaadikut, nende hulgas ka Kerenski. Kongresſi juhatajaks waliti Tſheidſe.

Abramowitſh paneb ette Zimmerwaldeni konwerentſi eſimeeſt Schweitſi ſotſialisti Grimmi Wenemaalt wälja ſaata. Zeretelli ettepanekul wõtab kongreſs küſimuſe wiibimata harutuſele.

Peale waielusi wõetakſe 640 häälega 121 wastuſeisnuſel järgmine reſolutſion wastu:

„Zeretelli ja Skobelewi tegewuſt rewolutſioni ja rahwuswaheliſe ſotſialismuſe huwide kohaſeks tunnistades terwitab ülewenemaaline ſ. ja t. ſ. nõuk. kongreſs nende otſuſt asja kohta põhjalikku aruannet awaldada, iſeäranis ſelle üle, mis neid ſundis Grimmi ſeletuſi mitte-rahuloldawateks tunnistama.

Järg homme.

Sotſialistid-rewolutſionärid Kerenski wastu hääletanud.

Sotſialrewolutſionäride kongreſs walis erakonna keſkkomiteesſe Hozi, Rakitnikowi, Rusſanowi, põllutööministri Tſhernowi, Akſentjewi ja teiſed. Kerenski kukkus läbi: ſai wähem kui pool kõikideſt hääleſt. Põhjuſeks oli Kerenski tegewus wäerinnal, mis erakonna taktikale ja programmile wastu käis. Pta.

Kerenski mõju ſõjawäes.

Dwinskiſt. 3. juunil. Peale Kerenski ringſõitu wäerinnal wõttis ſõjawäe meeleolu enam kindlama kuju; pealetungimiſe wastane kihutustöö on pea igal pool kadunud. Marsſi-roodud hakkaſid täiel arwul kohale jõudma. Roodudesſe kogub wäejooksikute tagaſitulekul ülemäära mehi. Pta.

Kirſanowski wabariigi juht waimuhaige.

Tambowiſt. 4. juunil. Selgus, et Kirſanowski wabariigi ninamees Krunin waimuhaige on; tema ſelja taga töötaſid mustaſajaliſed, nende hulgas endine wangimaja ülem Belski. Pta.

Lenini kihutustöö kurwad järeldused.

Sewastopoliſt tulid teated, et ſeal täieste wõimata on uuſi tormijooksu bataljoniſid wäerinnale ſaatmiſeks walmis ſeada. Eſiteks leidus maawägedes küllalt tahtjaid, kui aga üleskirjutama hakati, ſiis ilmus kõigiſt 17 meeſt. Kihutustöö peale bataljonide kogumiſe kaſuks waadati koguni waenulikult. Madruste hulgas leidub palju, kes bataljonidesſe astuda ſoowiwad, kuid neid on wõimata komplektide puuduſel ära lasta. Ka Simferopolis ei annud wabatahtliste üleskirjutamine tagajärgeſid.

40-aastaſed ſoldatid.

Endiſe ſõjaministri Gutſhkowi korralduſel lasti koju põllutööle kuni 15. maini kõik üle 40 a. wanadusliſed ſoldatid. Seda tähtaega pikendati Kerenski poolt kuni 15. juunini. Praeguſel ajal waadatakſe kiirendatud korras küſimus läbi, mis põllutööle lastud ſoldatitega edespidi teha. Otſus antakſe kõikidele teada.

Üle 43 aasta wanuſeid ohwitſeriſid ei wabastata wäeteenistuſeſt.

Petrogradiſt. 3. juunil. Mobiliſatſioni-oſakond ſeletab, et korraldus, mille põhjal wäeteenistuſeſt üle 43-aastaſed ſõjamehed wabastatakſe, ohwitſeride ja ametnikkude kohta ei käi. Pta.

Wabatahtliſelt ſõjawäljale.

Simferopoliſt. 3. juunil. 33. tagawarapolgu 6 root awaldas ſoowi, et teda wiibimata wäerinnale ſaadetaks, leides, et ſündmata on wäe ſeljataga istuda, kui juba naisterahwadki ennaſt mobiliſeriwad ja iſamaad kaitſema lähewad. Pta.

Toetusraha „Nowoje Wremjale".

Riigikontrolör Godnew teatab ajutiſele walitſuſele, et kredit-kantſelei wäljamaa oſakonda rewiderides awalikuks on tulnud, et 1916. a. juunikuul walitſuſe nõudmiſel oſakonna poolt „Now. Wr." wäljaandjale M. A. Suworinile Wolga-Kama panga kaudu 160 oſatähe pantimiſel 880.000 rubla laenuks anti. Et ajutiſel walitſuſel Godnewi arwates tarwis pole nim. ajalehte oma kaitſealuſeks teha, ſiis paneb Godnew ette rahaministrile ülesandeks teha ſeda laenu ſiſſe nõuda.

Korralagedus Wenemaal.

Shitomiriſt. 2. juunil. Nowograd-Wolonski kreiſis pani ſalk rahwaſt tööliste ja ſold. ſaadikute nõukogu oſawõtmiſel korratuſi toime, mis majanduslisel alal algaſid. Wangi wõeti polguülem Popow ja mõned kodanikud. Pta.

Leitnant Haustowi ſüüdistamine.

Petrogradiſt. 3. juunil. Riiaſt jõudnud 12. ſõjawäe ſold. ja tööl. nõuk. juridiliſe komitee eſimees ſoldat Meitſhik andis ülem-ſõjaprokurörile ſeletuſe, milles leitnant Haustowi Kerenski laimamiſes ſüüdistatakſe, niiſama ka wõimupiiriſt üleastumiſes ja ſoldatite ülesässitamiſes ning ſõpruſe ſobitamiſele kutſumiſes ſakslastega, mille tagajärjel waenlane meie kaitſeſaladuſed teada ſai. Asja uuritakſe. Ära põgenenud Haustow wõeti kinni. Pta.

Debaltzewoſt. 3. juunil. Haustow ſaadeti kõwendatud wahi all Petrogradi. Pta.

*

Harkowiſt. 2. juunil. Swjatogorski nõukogu awaldas ajutiſele walitſuſele täit uſalduſt. Wabariik on likwideritud. Pta.

Tamboiwiſt. 2. mail. Kirſanowski wabariik lõpetati ära.

Minskiſt. 3. juunil. „Põhja-Abi" aſutuste likwiderimine jõudis lääne wäerinnal lõpule. Warandus anti „Maaliidule". Pta.

Petrogradiſt. 3. juunil. Kurski kuberm. komisſariks nimetati A. P. Markow.

Tähendus: Ei tule ära wahetada riigiwolikogu liikme Markow 2-ga kelle nimi Ewgeni Nikolajewitſh on.

Ukrainlaſed nõuawad autonomiat ja eraldi ſõjawäge.

Odesſaſt. 2. juunil. Ukraina ſõjaliſe keſkliidu üleskutſe mõjul teataſid ühe polgu ſõjawäljale ſaatmiſeks määratud marſsiroodud, et nad wäerinnale ei lähe. Üleskutſes anti Ukraina ſoldatitele nõu wäerinnale mitte enne minna kui Ukraina polkuſid lubatakſe aſutada. Wäerinna juhataja kindral Stſherbatſhewi juurde läkitati ſaatkond palwega, et Ukraina polkude aſutamiſt lubataks. Liidu koosolekul püüdſid polgu komitee liikmed-ohwitſerid ſoldatid manitſeda, et need ikkagi wäerinnale läheksid; ohwitſerid nimetati prowokatoriteks. Tööl. ja ſold. ſaad. nõuk. täideſaatwa komitee koosolek kandis tormiliſt laadi ja wältas kuni hommikuni; oſa wõttis ka ſtaabiülem. Koosolek tunnistas ukrainlaste nõudmiſe enneaegſeks. Pta.

*

Petrogradiſt. 3. juunil. Ukraina keſkliit pani ajutiſele walitſuſele ette oma otſuſed Ukraina tulewaſe korralduſe kohta. Ukrainlaste ſoowid jagunewad kolme oſasſe. Eſimene puutub Ukraina autonomiasſe, milleks walitſus iſeäraliſe põhjusmõtteliſe akti peab awaldama. Teiſes oſas awaldatakſe ſoowi, et iſeäraliſe administratiwſe walitſuſe otſtarbel ſaakſid eraldatud 12 Ukraina elanikkudega kubermangu ühes piirimaa nõukogu aſutamiſega ja 43 Ukraina komisſari nimetamiſega walitſuſe juurde. Kolmandaks nõutakſe iſeäraliſe Ukraina ſõjawäe aſutamiſt. Nimet. ſoowide läbiwaatamiſeks aſutati iſeäraline Ukraina nõukogu ſiſem. asjade ministri abiliſe Stſhepkini juhatuſel. Wiimaſe aruannet ära kuulates otſustas walitſus põhjendatud otſuſt awaldada, mille lõpulik kokkuſeadmine juridiliſe nõukogu kätte anti. Otſuſe peamõtteid ära määrates, pööras walitſus tähelepanemiſt järgmiste põhjusmõtteliste asjaolude peale: kas wõib Ukraina keſkliitu terwe rahwa tahtmiſe eſitajaks lugeda, kui ta rahwa hääletamiſe teel pole walitud; ſel põhjuſel arwab walitſus, et Ukraina küſimuſt ainult aſutaw kogu wõib otſustada. Ühes ſellega on walitſuſel raske Ukraina autonomia kohta praeguſel ajal kindlat akti awaldada.

Niiſama ei pea walitſus wõimalikuks uut Ukraina administratſioni luua ja iſeäraliſi komisſariſid nimetada, ſeſt kõik ſee käib aſutawa kogu wõimukonda.

Ukraina iſeſeiswa ſõjawäe aſutamiſt arwas walitſus wõimalikuks ſel mõõdul lubada, nagu ſõjaminister Ukraina aſutuste eſitajatele Kiiewis ſeletas. Pta.

*

Kiiewiſt. 4. juunil. Et walitſus Ukraina autonomiat ei tahtnud wälja kuulutada, kutſub keſkliit ukrainlaſi üles walitſuſe poolt keelatud Ukraina ſõjawäe kongresſile tulema. Jõudis kohale umbes 1000 ſaadikut. Pta.

Ukraina roodude aſutamiſeks luba antud.

Odesſaſt. 4. Kiirtelegramm. Wäeringkonna ſtaabiülem ſai ajutiſe walitſuſe käeſt luba Ukraina roodusid aſutada ja neid Ukraina korpustesſe ſaata. Keſkliit awaldas roodude wäljaastumiſeks nõuſolemiſt; roodud ſaadeti wäerinnale.

Üleskutſe.

Läbirääkimiste põhjal Petrogradi tööliste ja ſõjaw. nõukogu abieſimehe N. D. Sokolowiga otſustas Tallinna Eesti Liit 18. juuniks kell 12 p. Tallinnasſe Estonia teatri ruumidesſe kogu Eestimaa kubermangu rahwa eſitajad kongresſile kokku kutſuda, nimelt: maalt — waldade walijad mehed, kes 23. mail ja 11. juunil walitud, ja linnadeſt — ſeltskonna organiſatſionide, tööliste ja ſõjawäelaste nõukogude ja linnaomawalitſuste eſitajad 1 iga organiſatſionides eſitatud tuhande elaniku kohta. Kongresſile ilmujatel peawad nende waldade wõi organiſatſionide poolt tunnistuſed kaaſas olema.

Kongresſi otſustamiſe alla tulewad:

1) Seniste maa-walimiste makswuſe küſimus ja

2) Eestimaa kubermangu komisſari küſimus.

Tallinna Eesti Liit.

„Neetud kodanlus".

„Kiir" protesterib lippude maharebimiſe wastu, „Kiir" nõuab, et „ükſiku klasſi wastu üleskihutawad lendlehed" ja ajalehed ära korjataks ja kihutustöö juhtiſid trahwitaks. Kudas on niiſuguſed ketſerlikud mõtted temasſe ſattunud, kuna tema iſe ometi lippude mahakiskumiſt organiſeris ja ſeda ſenini kui ſuurt wägitööd kaitſes, kuna tema weerud igas numbris nõretawad üleskihutusteſt, mis klasſiwaenu õhutawad ja kuna tema jüngrid iſeäraliſt makſu ſaawad (nagu „Kiires" ilmunud aruanded jutustawad) ſelle eeſt, et nad maad mööda ringi käiwad äärmiſt kihutustööd tegemas? Nii küſib eemaloleja ja tõepooleſt oleks ſuur ekſitus, kui keegi arwaks, et „Kiir" üleüldſe lippude mahakiskumiſt, klasſiwaenu õhutamiſt ja wägiwallale üleskutſumiſt hukka mõistab: ta jääb oma endiſele waatele nende asjade kohta ustawaks ja teda äritab ainult, kui tuluke, mis ta põlema ſüütab, ka tema eneſe juukſeid kipub kõrwetama. Nagu teada, oli reedi õhtu Wene turul uulitſamiiting olnud, kus enamlaſed ja wähemlaſed iſekeskis waidluſe hoosſe ſattudes „Kiire" ſoowitatud abinõuni läinud: madruſed-wähemlaſed tunginud enamlaste lipu kallale. Seda kirjeldab „Kiir" järgmiſelt:

„Hundid".

Wene rahwa ühiſuſe Eesti liidu kihutustööl on juba tegelikka tagajärgi. Eila õhtul tungiſid ſalkkond kodanlaſi ja nende poolt ära ostetud ſoldatid ja madruſed Wenemaa ſotſialdemokratliſe töölistepartei lipu kallale, kui ſee Wene turul meeleawalduſel oli. Lipp rebiti mitmeſt kohaſt puruks. Õnneks oli ſeltſimehi madruſeid kohal, kes lipu ära päästſid.

Seltſimehed! Meil on ſiin awaliku organiſeritud kallaletungimiſega tegemiſt. Nii edaſi minna ei wõi. Meie protesterime kodanlaste rüüstamiſele kihutuste wastu ja nõuame, et ſelles asjas kõige waljum järeleuurimine ette wõetakſe. Ei wõi ju lubada, et neetud kodanlus oma proklamatſionide ja ajalehtede kaudu wiimaks weel tapmiſt korraldab."

Kui „Kiir" tõendab, et lippude maharebijad ſoldatid ja madruſed juſt „äraostetud" olid, ſiis ei taha meie — kui täieline wõhik ſes asjas — muidugi mitte wastuwaidlema hakata; ſeſt kes peab paremine teadma kui „Kiir", kuda lippude maharebimiſi toime pannakſe? Aga kui rebijad juſt „kodanlaste" poolt ostetud olid, ſiis peaks oſtjate nimedega awalikult wälja tulema. Teatawaste on ju „Kiire" toimetuſes ka kodanlaſi, kes majadega angeldawad. Wähemaſt nende pealt kahtluſe ärawõtmiſeks peaks nimetama, kes oſtjad olid.

„Eesti Liidu" ſeletuskirja kohta Poska lahtitegemiſe asjus kirjutab „Kiir" pika juhtkirja, mis järgmiſelt lõpeb:

„Mis näeme meie „Eesti Liiduſt" edaſi? Tema proklamatſionid on otſe rüüstamiſele üleskihutawad. Seal trükitakſe Wene keeles „Kiir" ära ja pannakſe mõni laimuſõna töölistepartei kohta juurde. Wenelaſed, kes Eesti keelt ei oſka ja „Kiirt" ſelle tõttu lugeda ei ſaa, wõiwad tõepooleſt asjaſt nii aru ſaada, nagu ſeal öeldud on. Sealt wõib mõni, kes politiliſt elu tähele ei pane, kõike hirmſat ja koledat wälja lugeda ja ſee wõib kurbe tagajärgi anda. Kuriteoline on weel ſee, et politiliſes proklamatſionis ükſiku asja peale näidatakſe. Niiſuguſid lendlehti ei andnud igatahes ka Wene rahwa ühiſus wälja. Kui Herzenſtein ja Jollos nende poolt ära tapeti, ſiis ei teinud nad ſeda ikkagi nii mustaſajaliſelt.

Tſaariwalitſus keelas oma paremal käel, Wene rahwa ühiſuſel, niiſuguſed wäljaastumiſed ära, korjas ükſiku klasſi wastu üleskihutawad lendlehed ära ja trahwis nende juhtiſid äärmiſe kihutustöö eeſt. Meie kodanlus on aga ka äärmiſteſt piirideſt üle läinud. Miks ei peaks demokratlik-kapitalistliſe walitſuſe ametiwõimud ſeda tegema?

See küſimus tuleb päewakorrale wõtta."

„Kiir" peab „kuriteoliſeks", et inimeſed üleüldſe julgewad protesterida ja oma arwamiſt awaldada ſelle kohta, mis „ülemus" teeb, iſeäranis wihastab teda, et ſeletustes „ükſiku asja peale näidatakſe", ſ. o., tõeasju, fakte ette toodakſe. Sellepäraſt kutſub ta üles ſõnawabaduſt walju ſurwe alla panema. Jah, minewa esmaspäewal pidi tööliste ja ſoldatite ſaadikute nõukogus kiirlaste ettepanekul küſimus otſustamiſele tulema, et „Päewaleht" ja „Tallinna Teataja" kinni panna ſelle eeſt, et nad nõukogu otſuſe wastu julgeſid rääkida. Seſt arwustada ja hukka mõista wõib ju ainult ajutiſt walitſuſt ja tema tegewuſt, mitte iganeski aga „ſeltſimehi" ja nende tarku määruſi. Aga wiirſt Lwowi telegramm tõi ſellesſe kiirlaste plaanisſe tol korral ſegaduſt, kuid jätnud ei ole nad ſeda ſellegi päraſt mitte, waid püüawad ſeda uueste päewakorrale tuua. Seda on ju ka äärmiſelt tarwis, et „Kiirele" ſellega rohkem poolehoidmiſt wõita, kuna nüüd kodanliste lehtede „kihutustöö mõjul" laiemad tööliste ringkonnad teda boikoteriwad.

Mis aga ſiſuliſelt puutub kõigisſe wägiwalla aktidesſe, ſiis on kodanliſed lehed neid alati tõiſelt ja järjekindlalt hukka mõistnud, ükskõik kelle kallal neid ka ette ei wõetaks ja kindlaste wõib ütelda, et ſee ſuurelt oſalt kodanliste lehtede mõju on, kui wägiwallategude ſuuremat lahtipuhkemiſt, mida „Kiir" ja tema poolehoidjad alati ja igal pool prowotſeriwad, ſenini korda on läinud ära hoida.

Päewauudiſed.

J. Poska jäetakſe kubermangu komisſariks edaſi.

—s— Siſemiste asjade ministrilt tuli kubermangu komisſari J. Poska nime peale järgmine telegramm: Et Tallinna tööliste ja ſoldatite ſaadikute nõukogu otſuſe wastu Teie tagandamiſe asjas ſiſemiste asjade ministeriumile terwe rida protestiſid ſaadetakſe, palun kõikidele maakonna komisſaridele ja aſutustele teatada, et Teie kubermangu komisſari kohale jääte ja oma ametikohuste täitmiſt kubermangu walitſemiſe asjus jätkate.

Ajutine walitſus ei leia Eestimaa kubermangu komisſari wahetamiſeks põhjuſt.

—s— Tallinna ja Tartu tööliste ning ſoldatite ſaadikute nõukogude nõudmiſt komisſaride Poska ja Partſi ametiſt tagandamiſeks läbi waadates ei leidnud ajutine walitſus ſeeſuguſt ſammu asjaoludega küllalt põhjendatud olewat.

Eestimaa kubermangu-komisſar J. Poska wõtab nüüd kuni 1. ſeptembrini jutuleſoowijaid Toompea losſis wastu kella 12—1 l. iga päew, peale esmaspäewade, pühapäewade ja pühade.

—s.—

Soome postmark Wene joonistuſega.

Neil päewil ſai keegi Soomeſt, Poriſt, kirja, millele postmarkiſid 25 penni wäärtuſes peale kleebitud oli. Margid, mis Wene postmarkide joonistuſe järele trükitud, läkſid wiimasteſt lahku ainult ſelle pooleſt, et neile hind Soome raha järele (pennid) peal ſeiſis. Aruſaamata põhjuſel nõudis aga Tallinna postkontor kirjaſaajalt 20 kop. juurdemakſu, nagu oleks kiri ilma markideta. Huwitaw oleks teada, millega põhjendab oma tegewiiſi Tallinna postkontori ülemus. Tunnistatakſe ju ometi Soome raha, miks ei wõiks ſeda ka postmarkidega teha; järjekindel olles peaks iga postiſaadetuſe peale, mis mitte Wene markiſid ei kanna, kui ilma markideta ſaadetuſe peale waatama ning ſeega ka juurdemakſu nõudma, ometi ei tee ſeda Tallinna postkontor mitte alati.

—Ib—

Olgu ſiia juurde tähendatud, et ennemalt Soomes täitſa oma kirjamargid olid. Päraſt walmistati need Wene markide joonistuste järele, Soome rahahind peale tähendatud, aga nendega wõis ainult kirjaſid Soomes wahetada. Nüüd kus Soomes kõik õiguſed makswaks tunnistatud, peaks ka loomulikult ſee kitſendus kaotatud olema. Kas ei ole ſelleks ringkirja antud, wõi ei ole ſeda ſiinne postkontor weel ſaanud, ei wõi praegu teada.

Tallinna kohtu-uurijad ei wõta eestikeelſeid protokolliſid wastu.

Walitawa miilitſa ametisſe ſeadmiſega ſaid maal waldades mitmed mehed, kes Wene keelt ei mõista, miilitſionärideks. Iſegi kõik wanemad miilitſionärid waldades ei oſka Wene keelt. Protokollid, mis nende poolt tehtakſe, on muidugi ſiis ka Eesti keeles. Teadupäraſt lähewad paljud neiſt protokollideſt kohtu-uurijate ja rahukohtunikkude kätte edaſi. Tallinna kohtu-uurijad ei taha aga eestikeelſeid protokolliſid wastu wõtta, waid nõuawad, et need Wene keeles olgu kokku ſeatud. Nähtawaste ei taha need ametnikud ſugugi ſelleſt aru ſaada, et rahwas mitte ametnikkude, waid ametnikud rahwa päraſt on ja et iga ametnik, kes oma kutſe kõrguſel püüab ſeista, ka kohaliku rahwa keelt peab mõistma. Ei ſaa praeguſelt kohtu-uurijad Eesti keeleſt jagu, ſiis oleks kõige loomulikum, kui nad endi ametiſt lahkuſid ja oma kohad meestele jätakſid, kes kohaliku rahwa keelt mõistawad. Umbkeelſed kohtuametnikud ei tohiks meil kauem ſallitud olla. R.

Eesti rahwaülikoolis

loeb täna õhtul wäljaspool järjekorda üliõpilane hr. P. Kogermann „loodusteaduslise ilmawaate algmõistete" üle.

Teekond läbi Sakſamaa

on aine, milleſt tuntud ajakirjanik M. Martna täna õhtul kell pool 9 „Pandorinis" kõneleb. Sakſamaa ſiſemiſeſt olukorraſt ſõja aegu on meil ammu kõneldud asju, mis üksteiſele risti wastu käiwad, ſellepäraſt peaks igaühte huwitama, misſuguſed muljed kõneleja ſealt ſai.

Tallinna Kirjanduſe Selts.

Noor keeleteadlane.

Nende päewade ſees tegi Petrogradi ülikoolis ajaloo ja keeleteaduſe fakult. eſimeſe järgu diplomiga riigieksamid endine Wiljandi Hariduſeſeltſi kooliõpetajanna, Tallinnaſt pärit olew neiu Maria Kaer.

P. T.

Mihkel Haawik †.

Tartu Aleksandri ja Treffneri gümnaſiumi Wene keele kooliõpetaja Mihkel Haawik on reedel lõuna ajal Kaagwere mõiſa lähedal, kus ta ſuwitamas oli, ſuplemiſe ajal jões ära ſurnud. Juba pikemat aega käiſid tal kergemad langetõbe-laadiliſed hood peal; üks niiſugune hoog on teda ſeekord nähtawaste ka ſuplemiſe ajal tabanud.

Kadunu oli Eesti Kirjanduſe Seltſi liikmena ka ajaloo- ja keeletoimekonnas tegew.

Tartu looma-arsti inſtitudiſt.

Farmakologia õpetooli peale on looma-arsti-teaduste magister Karaulow erakorraliſeks profesſoriks walitud ja ſellesſe ametisſe ka kinnitatud.

Tallinna Eesti Naisſeltſi koosoleku peale

täna õhtul kell pool 7 pritſimajas juhime liikmete tähelepanemiſt.

Tarwitajateühiſuste liit

algab lähemal ajal oma äriliſt tegewuſt. Puudub weel asjaajaja-ärijuht, kelle walimine 12. juunil on. Kauba tellimiſega on juba liidu ajutine nõukogu alguſt teinud ja Soomeſt ſuurema ſaadetuſe ſiliu tellinud, mis liikmete-ühiſuste wahel ära jaotatakſe. Liidu liikmeks on ſeni 25 ühiſuſt astunud ja oſamakſu üle 10.000 rbl. ära makſnud. Eſimene aſemikkudekogu koosolek on 12. juunil, kus muu ſeas tegewuskawa ja eelarwe ära kinnitatakſe, nõukogu liikmed ja asjaajajad ära walitakſe. Ühiſuſel, kes aſemikkude koosolekuſt hääleõigusega oſa ſoowib wõtta, tuleks ſiſseastumiſemaks ja wähemalt üks oſa 250 rubla ſuuruſes enne 12. juunit ära ſaata. Liidu kontor on 15. maiſt algades igapäew kella 10—3 p. l. ühiſpiimatalituste keſkühiſuſe „Estonia" kontori ruumides, Eesti pangamajas, awatud.

—i—

Järwe ei walwatawat küllalt hoolega.

Meile teatatakſe, et Ülemiste järwes tänawu tihti niihästi lapſed kui ka wanad ſuplemas käia. Endiſtel aastatel oli ſee ikka kõwaste keelatud ja järwewahid ruttaſid kiireste keelama, kus midagi niiſuguſt ette tuli. Kui ſuplejatele läheb ſellekohaſt märkuſt tegema, ſiis ütlewad, et nad ſeda ei olewat teadnud, et ſiin ei tohi ſupelda.

Igatahes tuleb aga järwewee puhtuſe hoidmiſe peale kõige ſuuremat rõhku panna, ſeſt ſaab ju kogu Tallinn oma ſöögi- ja joogiwee endiſt wiiſil järweſt.

Walla lahutamine.

Harku wald, mis oma ſuuruſe pooleſt Harjumaal teiſel kohal ſeiſab, tahab ennaſt kaheks wõi koguni kolmeks wäikſeks wallas lahutada. Walla lahutamiſt põhjendatakſe ſellega, et liig ſuures wallas raske on walla asju korralikult toimetada, kodanikkudel maakauguſe tõttu tülikas wallamajas käia jne. Walla lahutamiſe küſimus tuleb lähemal ajal Harku walla rahwa koosolekul otſustamiſele. R.

Maanteede ülewaatuſt

toimetatakſe linna ümbruſe piirkonnas kohaliku maakonna miilitſaülema abiliſe poolt järgmistel päewadel:

13. juunil — Baltiski maanteel.
14. juunil — Raudalu maanteel
15. juunil — Tartu maanteel.
17. juunil Narwa maanteel. R.

Protokollid koduſe õlletegemiſe päraſt.

Harku wallas on kohaliku miilitſawanema poolt terwe rida protokolliſid tehtud koduſe õllewalmistamiſe päraſt. Maakonna miilitſawalitſus ſaadab kõik need protokollid, mis kindluſe piirkonnas joowastawate jookide walmistamiſe ehk müümiſe päraſt tehtud, kindluſe komandandi kätte administratiwliſe karistuſe määramiſeks ſüüdlastele. Lähemal ajal on mitmel iſikul kare karistus oodata. Olgu ſee teistele hoiatuſeks, et praeguſel kehwal ja kitſikuſe ajajärgul inimeſed oma wiimaſt wiljanatukeſt õlleks ei hakkaks pruulima. R.

Karjapoiſs tiiki ära uppunud.

2. juuni õhtul uppus Rae wallas Järſi külas „Unitoa" talus 13-aastane poiſike Joh. Rado tiiki ära. Poiſs oli peale õhtuſööki tiiki ſuplema läinud, kuſt ta aga enam tagaſi ei tulnud. Õhtul jäi otſimine järelduſeta. Alles hommikul leitud poiſike tiigi põhjaſt uppunult üles. R.

Eesti Rahwa Muſeumi hoone ehitamiſeks

on „Päewalehe" toimetuſe kaudu annetanud:

Nändomaſt, Põhja raudtee piirkonnaſt, korjatud eestlaste poolt ja O. Lindebergi ja P. Rootſi kaudu ſaadetud 41 r. $33^{1}/_{2}$ kop.

Kaubi wallas Mõtuſe talus peetud perekonna õhtu ſiſſetulek 20 rbl.; Peterburi Hariduſeſeltſi 4. jaoskonna mõned liikmed 5 rbl.; Pihkwa Eesti tööliste poolt hr. Käiſi kaudu 5 rbl.; Tõnis ja Liiſa Lukk 10 rbl.; Ed. Mäehans 2 rbl.; Jõelehtme Põllumeesteſelts 15 rbl.

Eesti Rahwa Muſeumi hoone ehitamiſeks on „Pwl." toimetuſe kaudu annetatud 10.832 r. $99^{1}/_{2}$ k.

Eesti polkude warustamiſe heaks:

on „Päewalehe" toimetuſe kaudu annetanud:

Wiimſi wallaſt Rohuneeme küla elanikud 85 rbl. Paaſialu walla poolt 81 r. 6 k.; Marie Naumann 15 rbl.; Koltſowi põllumeesteſelts 67 r. 10 kop.; Tomſon 6 rbl.; leitnant Scherwel 5 rbl.

Eesti polkude heaks on „Päewalehe" toimetuſe kaudu annetatud 6271 rbl. 51 kop.

e.

ahwakoolide
mnaſſe kolku
iduſe minis-
ajaks tulid
ei ilmunud
hoolimatuſe
3. jaoskonna

tele ridadele

na linna ja
walimiſeks jäi
ste nõukogu
ures, kuhu
tud. Kahjuks
ſellest lühi-
t kõikide koo-

liõpetajatele teatada, ja ſellepärast tuli kooliõpetajatel asjata aega wiita, mille üle ma kahetſuſt awaldan.

Eestimaa rahwakoolide direktori a. t.
D. Sawarenski.

Auſtatud „Päewalehe" toimetus!

Palun Teie lehes järgmiſtele ridadele ruumi. „Pwl." nr. 118 awaldatud Tallinna Põhja-Õhtu raudteejaama kohaliku komitee eſimehe, hr. Liiwe, kirja peale proteſti asjus, mis ilmus „Pwl." nr. 116, ſeletame, et ſaades teada Tallinna t. ja ſ ſaadikute nõukogu omawolilistest otſustest kubermangu-komiſſari tagandamiſe ja maaomawalitſuſesſe walimiste asjus, — ootaſime asjata ſammuſid jaamateenijate komitee poolt koosoleku kokkukutſumiſeks ehk muud awalduſt, mis oleks näidanud, et komitee asjast huwitatud ja omale teatud ſeiſukoha wõtnud, nagu tegi kohaliſe raudtee-töökodade komitee. Kuid asjata. Wõimalus komiteele ette panna koosolekut kokku kutſuda, puudus meil ſel lihtſal põhjuſel, et komitee eſimees hr. Liiwe waewalt ei ole wõtnud teenijatele teada anda kohta ja aega, mil nende jutule pääſeb. Sellepärast ſeadſime meie, protestile allakirjutajad, ſelle kokku, kawatſedes teda ainult eestlastest teenijate protestiks ja andſime alla kirjutada kõigile teenijatele, kes ſellele kaaſa tundſid. Et aga tähendatud protestile ka palju wenelaſi ja muust rahwuſest teenijaid ſoowiſid alla kirjutada, kustutaſime protestiſt ſõna „eestlaſed" maha ja awaldaſime ſelle kui üleüldiſe teenijate protesti. Mis puutub ſelleſſe, et protest ei ole üleüldiſe koosoleku häälteenamuſega otſus, ſiis oleneb ſee ſellest, et raudteeteenijatel puhas-tehnilistel põhjustel wõimalus puudub koosolekut kokku ſaada, kus oleks koos teenijate enamus, ja nii on protest, kus alla kirjutada wõiwad igaüks, ſiinkohal hoopis loomulikum. Komitee eſimehe hr. Liiwe wastuprotesti ei tunnista meie makswaks juba ſellepärast, et raudtee kohalik komitee ſugugi walitud ei ole teenijate poolt poliitiliſt ilmawaadet awaldama, waid majandusliste ja teenistuſſe puutuwate küſimuste lahendamiſeks. Muu ſeas tähendame, et protestile on umbes neljaſakast Tallinna P.-Õhtu raudteejaama teenijast alla kirjutanud 318, teiste hulgas ka kaunike oſa kohaliku komitee liikmeid.

A. Sickenberg, R. Kuulberg, A. Kärblane.

Tallinnas, 2. juunil 1917. a.

Annetuſed.

Wenemaa Punaseristi-ſeltſi Eestimaa naiskomiteele 21. now. 1916 kuni käesolewa aasta 1. apr.

Jõulukingitusteks: prouad ja preilid — Martinſon 2 r., von Dehn 3 r., Kentmann 3 r., Daugull 5 r., von Tobieſen 5 r., H. Stackelberg 10 r., Schilling 3 r., Ströhm 5 r., N. N. 1 r., Rehbinder 8 r. 75 k., Sporleder 10 r., Höppener 3 r., dekſed T. 15 r., Kopijewskaja 10 r., G. E. Stackelberg 5 r., hr. Weiſs 5 r., Dellingshauſen 25 rbl.

Lihawõttepühade kingitusteks: pr. T. 10 r., S. G. 5 r., krahw Stackelberg 10 rbl.

Sõjawangidele: L. Esko 1 r., Lopenowe 3 r., Mickwitz 1 r., Rehbinder 4 r., Martinſon 1 r., von Grünewaldt 20 r., Proſs 1 r., Kaaſik 3 r., Mägi 1 r., B. W. 5 r., Bobow 1 r., Wäljataga 1 r., hr. Rütmik 1 r., õp. Schott 1 r., õp. Brasche 1 r. 23 k., E. Stackelberg 5 r., Beljakow 90 kop.

Tall. Toomkooli õpejõudude poolt kahe woodi ülewalpidamiſeks ja komitee heaks now. kuni märtſikuuni (ühes arwatud) iga kuu eest 102 rbl.

Parunip. Mandel 10 r., von Baumgarten 3 r., E. Georgiewa 2 r. 40 k., Köller-Rendes 50 r., krahw Stackelberg 25 rbl.

Asjades: Kohalikkude juutide poolt 30 rikkalikku pakki, pr. Scherer 2 pakki, Koch 1 ſall, 4 pulſikatet ja 1 paar ſokkiſid, Kentmann 5 paari ſokkiſid, Schreiberi magaſ. poolt 19 naela prän. ja 12 n. pähklaid, Rüdinger 8 pakki, Lopenowe 8 p. põlweſoendajaid, v. d. Howeni tütarl. keſkkooli poolt 125 tubakakotti ja 9 öömütſi. Feinſtein 100 raamatut, N. N. 6 naela pränikuid, N. N. 25 naela pränikuid, Ferman 12 sooja ſärki ja 12 ſalli, Stackelberg — 15 n. päewalilleſeemneid, 10 n. kompwekka ja 4 n. pähklaid, Goldman 10 n. pränikuid ja 10 n. pähklaid, Jaron 40 tubakakotti, Korf 16 paari ſokkiſid, Rüdinger 16 n. ſuhkarid, Stackelberg 10 n. ſuhkarid, Pais 6 n. ſuhkarid, Lopenowe — 3 paari põlweſoendajaid, Borodulina 3½ n. ſuhkrut, Janſon 6 n. ſuhkarid, Kalker 10 n. ſuhkarid.

Wastutaw toimetaja G. E. Luiga.
Wäljaandja Tallinna Eesti Kirjastuſe-ühiſus.

Ainult täiskaswanutele! 4., 5., 6. ja 7. juunil Ainuõiguslikult meil! 4., 5., 6. ja 7. juunil **Ainult täiskaswanutele!**

‚Kui üles ärkab metsaline?'
Intimne draama 5 oſas.
romani järele „Третій полъ" Колсты Иверъ A. J. Jwanowi—Hai ülesſeade.

◆

‚Nôia kepikene'
naljakas.
Näitelawal: Duetistide Roſchkowide ja Mstr Spenzeri wiimaſed wõõrusetenduſed.

Teater
Passash
Wiru uul. 4
Telef. 16—76

23. mail 1917 a.
wanaiſa
. Tent
ſtatud omakſed.

les wõib
eal kirjutamiſt õpe-
r.: Nõmmel, Kaſe uul.

wirka üksiteenijat
Dalk 25 rbl. Heeringa
20, krt. 16.

t üksiteenijat
Kaupmehe uul. 15-w,
Makſimowitſh.

Drukut tarwis
põllutööle; kaubelda 5.
Baltiski m. 8, krt. 6.

rukut tarwis
linna ligidale maale;
Niguliste uul. 5, k. 5,
al.

wilunud
atüdrukut
Kuninga uul. 6, krt. 3.

Teenijat
tarwis, kes talutööd
eha; kaupa tehtakſe
el, Kiwimurru uul.
. 2

rwis teenijat
rski uul. nr. 25, krt. 49.

jat on tarwis
lda uul. 31, krt. 5.

enijat tarwis
mehel S. Kompasna
12, krt 1.

kat teenijat
Tulla S. Tartu m.
1.

at wanainimest
s lapſe juurde una
7, krt. 8.

daft naisterahwast
aks, kes keeta oskab,
Järele küſida W. Karja
1, krt. 2.

tjat tarwis,
theemajas on olnud,
l. nr. 22-a.

hweti-neidu,
at ja nõudepeſijat on
uel uul. nr. 3, ſöögi-

sat passijat
S. Karja uul. nr. 16,
les anda kl. 11 ſaadik.

Pasſija
peale lõuna tundideks
küſida W. Pärnu m.
t. 3, kl. 1—3.

4-a. tütarlast,
e keelt kõneleb, tar-
ka-kaupl., Wiru u. 21.

nem., korral., uſaldat.
sterahwast
urde S. Rooſikrantſi
21, krt. 2.

elõikaja-õpilast
Kopli uul. nr. 2-a.

esupeſijaid
jaid kuu- ehk päewa-
tarwis Alemanni uul.
rt. 11.

unoppijaid
a kuuwiiſi on tarwis;
6—8 Baltiski maant.
rt. 5.

dkiwiwõtjaid
is S. Amerika uul.
rt. 2.

unud töötajat
tarwis habemeajamiſe-
llemanni uul. nr. 54.

Neiu
ohta õmbleja abiliſeks;
„M. E." all.

БАРЫШНЯ
мѣста въ кассу или
. раб., умѣющая на
й машинѣ писать и
ство. Прошу сообщ.
но Ключевая ул. № 10.

4. kl. hariduſega
neiu
ſoowib maale laste juurde kohta; teat. ſlt. „R. A." all.

Soowin arteltshiku
kohta ehk kontori käikude peale, wõin kautsjoni maksta. Teat. ſlt. „Romm".

Aptekri abiline ja praktikant
wõiwad maa aptegis kohta ſaada. Soowitaw oleks, kes maa oluſid tunnewad. Teated ſaata: Ивенгофъ, Эстл. губ. Аптека. e

Noor daanlane, kes 3 kohal. keelt oskab otſib
walitſeja abi
kohta. Tunnen kõiki põllupidamiſe haruſid. Head tunnistuſed. Kirjad ſaata: ст. Ниггенъ, Лифл. губ., до востребованія „датчанинъ"

Meier-futtermeister
ſoowib kohta, mitmeaastaſe praktikaga ja tunnistuſed; adr. поч. отд. Пеннингби Эстл. г. им. Пикферъ J. Leppik. 2e

Meieri-õpilast
(meesterahwast)
tarwitab Assamalla Ühispiimatalitus. Kaupa teeb eestſeiſus 11. juunil ſ. a. kell 12 Porkuni wallamajas, Rakwere kaudu.

Meier-futtermeister
otſib kohta, pikemat aega koha peal olnud, heade tunnistuſtega. Adreſs: Кегель, им. Охтъ, Юг. Израэль.

DROGISTI
meeste- ehk naisterahwast, kes iſeſeiswalt wõib töötada, on kohe tarwis Rakwere R. Weske rohukaupluſesſe. 3et

Tislerit on tarwis
Niguliste uul. nr. 11.

Kingſeppa
paranduſetöö peale tarwis Wabriku uul. nr. 39, krt. 4, ſisſekäik Sõja uul.

Pealſetegijat
(ſteppijat)
tarwis W. Rooſikrantſi uul. 6.

Leiwategijat tarwis
Heina uul. nr. 25.

Oſawat lukkuſeppa
tarwitab metallitööstuſe wabrik „Masſoprodukt" S. Tartu m. nr. 61-b.

Wiiliraiujat, käijajat, hööweldajat, ſulaſt ja poiſſi
on tarwis Tallinna wiiliwabr., W. Posti u. 11.

Sepapoiſſi
ja hobuſerautajat on tarwis Rohu uul. nr. 15.

Õpipoiſſi
tarwitab Järwa-Jaani tarwit.-ühiſus. Kaubelda kohe iga päew kirjalikult чр. п. о. Ивановское.

Tarwis wirkaſid
poiſikeſi
ja tütarlapſi lehti wälja kandma „Rew. -Jswestija" kontorisſe.

Karjalaſt
on tarwis 2 lehma juurde Willardi uul. nr. 21 krt. 6, kella 4—6.

Põllutööliſi
tarwis maale; kaupa tehtakſe Allika uul. 10, krt. 6.

Töömeest
tarwis maale. Kaſarmu r. 8, k. 9.

■ **Täna** ■
Täna 5. juunil 1917.
Uus suwe-teater Wabadus
Publikumi pailapſe
Sascha Sibirjaki
jumalagajätmiſe wõõrusetendus ja tuluõhtu.
Kõik on uus! Kõik on algupäraline!
Etteade: Lähemal ajal tuleb etendusele „Demon".
■ **Täna** ■

Tantsu-kursus.
(S. Tartu maant. nr. 64, end. ohwitſeride klubis)
Teatan ſellega austatud publikumile, et
uus balli-salong tantsude kursus
algab keſknädalal 7. juunil, kell 7 õht. Oſa wõtta ſoowijaid palun üles anda Liiwalaia uul. nr. 18, krt. 4, kella 12—2 ja 5—7. Naisterahwad ſaawad ainult kutſekaartide läbi ſisſe.
Tantsuõpetaja E. Weymann.

Poepidajaid
ja teiſi iſikuid, kelle kätte meie piimanõuſid waremalt on jäänud, palume ſellest teat. Tondi u. nr. 16-b, tel. 12—18.
„Linda" piimatalitus.

Tallinna Linnaamet
paneb kõigile maja- ja krundiomanikkudele ette
linna uulitſate niiſutamiſe
kohta käiwaid Linnawolikogu ſunduslikkude määruste nõudmiſt kõrwalekaldumata täita.
Tallinnas, 2. juunil 1917. a. Nr. 6450.
Linnapea aſetäitja: G. Beljagin.
Linna Sekretäri eest: W. Wentzer.

Tarwit. ühiſus „Oma"
müüb liikmetele
kartulid
iga päew kella 10—1. Tõnismäel nr. 18. Tühjad kotid palutakſe kaaſa tuua.
Juhatus.

Soowitame kõige odawamate hindadega
oma Rakwere laduſt: head I ſorti peeneks-jahwatatud põllugipſi- ja idanewat wikkiſeemet. — I. Eestimaa Põllumeeste Ühiſus, Rakwere jaoskond, Rakweres. 3

Rauda wähemates tükkides
müüb
TALLINNA EESTI MAJANDUSE-ÜHISUS
S. Tartu maant. 5, Tallinnas. 2e

Hobusemeest
ehk
tublit poissi,
kes teiſe kaaſas wõib käia, tarwis Söörenſi uul. nr. 9, k. 1.

Hobuſemeeſt
on tarwis kohe Falkspargi uul. nr, 2 k. 7. Pas palutakſe ligi wõtta. Rääkida kella 7 õhtul.

Turba-wedu
antakſe wälja. Teatada Teede-Ehituſe komiſjoni kantſeleisſe Nunne uul. nr. 2, krt. 3, kella 12—1 iga päew. nr. 120

Puu-masse wedajaid
tarwitab Tamniku wabrik, Jägalas. Weohind 1. juunist algades 25 kop. puuda eest. 2

Soowin kohta!
mõiſawalitſejaks, aidamеheks, kubjaks ehk mõne muu niiſuguſe ameti peale. Teatuſt. ſuuſõnal ehk kirjal. W. Batarei uul. nr. 17, krt. 9, Tallinnas.

Mööblitega tuba
(1—2) ära anda Olewiste uul. nr. 3 krt. 2.

3 hästi möbleritud tuba
— ära anda. —
Teat. ſlt. „C. F." all.

Meesterahwas wõib
kaasüüriliseks
tulla üksiku inimeſe juurde Wladimiri uul. nr. 13 krt. 6.

Meesterahwas wõib
kaasüüriliseks
tulla Nikitini uul. nr. 15 k. 16.

Neiu wõib
kaasüüriliſeks
korterit ſaada ühes woodiga Kentmanni uul. 30, k. 11 ja 9.

Noor neiu ſoowib
kaasüüriliſeks,
ehk wäikeſt tuba; teatada ſlt. „M. O." all.

Waikne noormees ſoow. wäikeſt
omaette tuba
wõi kaasüüriliſeks wiiſakasſe perekonda; teatada ſlt. ſõna „Noormees" all.

Otſitakſe
mööblitega tuba,
t. Toom-Kuninga u. 3 k. 2. E. R.

Wiisakas noormees
ſoowib wäikeſt mööblit. tuba ehk kaasüüriliſeks, rohkem omaette, ſoowitaw linna läheduſes. Teatada ſlt. „K. r." all.

Suurem korter
Kullaſepa uul. wäikſema wastu ümber wahetada, ſoowitaw linna ſees. Üles anda „wäikſem korter" ſlt. 3

Wäikſele perele wõi kahele meesterahwale on ilus
mööbl. korter
wälja üürida: eestuba, ſaal ja kabinett. Kööki, wanni palkunit ja klawerit wõib ka tarwitada Liiwalaia uul. 44, k. 3.

Haritud neiu
ſoowib rahuliſt omaette mööbl. tuba keſklinnas ehk ſelle ümbruſes. Kirjal. pakk. Troonipärija puiesteel nr. 27 „L. T. O."

Nõmmel
otſitakſe 1 wõi 2 tuba keeduruumiga. Teatada ſlt. kirjal. „H. R." all.

Nõmmel
— ſuur ſuwemaja —
ära anda, mööblita, lawn-tenniſe platſiga, hobuſetalliga; ilus kohas. Teatuſt Toom-Kuninga uul. nr. 20, kl. 2—3.

Suur kelder
ära anda Estonia all, küſida peale kella 5 W. Kompasna u. nr. 17 krt. 3.

Suwemajad
Kloogal (Лодензе) ja Lokſal wälja üürida. Ligemalt S. Pärnu m. 4 krt. 2, Haler.

Müüa Nõmmel
wanapoolne maja ühes krundi ja palkmetſaga, wälja maksta 1000 rubla. Sealſamas palkmetſaga krundid müüa. Teaduſt ſaab Mustamäe uul. nr. 49, ſepa juurest.

Wäike ilus kiwimaja
linna ſees. Hind 27000 rbl. ſisſe toob 2400 r. Harju uul. 17, k. 1, kella 10—2 p. ja 4—6 õ.

Majad müüa
Harju uul. nr. 17, k. 1, kella 10—2 p. ja 4—6 õ. 2r

Wäike maja müüa
teat. ſlt. „9000" all.

Majad ja krundid
müüa. Teatuſt ſaab „Posrednikku" kontoris Wiru u. nr. 6, hoowis.

Kellel on
maja müüa? Teatada „Posrednikku" kontori Wiru u. nr. 6, hoowis. Kontor awatud kell 9—6 päew.

Rohi aiaplatside
pealt renditakſe wälja S. Pärnu m. nr. 34.

Must ülikond
odawalt wäheldaſe pakſema iſikule Nikolai uul. nr. 6, k. 4.

Müüa
2 wähekantud ſuwepalitut ja 1 ſügiſepalitu S. Juhkentali uul. nr. 14, k. 2.

Juhtumisi müüa
meester. uus ülikond, naister. ſügiſepalitu ja ſuwekleidid S. Arehna uul. nr. 7, k. 5.

Müüa
must kuub, hall wiſitkuub, kamasſid, west, entſüklopedia ja iſane part Siimeoni uul. kiriku majas nr. 5, all.

Head ſokid,
wäga ilus wäljamaa töö, müüa Nunne uul. 8, maſinakaupluſes

Leina pärast
hele siidikleit müüa
ja weel mõned pruugitud riided; näha kella 2—3, ka pühapäewal, Kadriorus, Liiwa uul. 36, k. 2.

Gitarre
on müüa ja pudeli korgitõmbamiſemaſin Harju uul. 34, k. 6.

Grammofon müüa
S. Pärnu m. nr. 73-w, k. 5.

Kirjutusmaſin
„Blickensderfer nr. 7" pruugitud, on müüa Alemanni uul. nr. 29, k. 5, kella 6—7 õhtul.

Tühje wiksi-toosisid
on müüa Narwa m. nr. 34.

Kingsepa wähepruugitud lappimiſemaſin on müüa; näha igal ajal Pelgulinnas Sambla uul. nr. 4, krt. 8.

Kingſepa wähepruugitud
lappimisemasin
on müüa; näha igal ajal Pelgulinnas Sambla uul. nr. 4, k. 8.

Lokomobil
Ruston Proktor, 10 HP müüa ehk 3 HP wastu wahetada Harju uul. nr. 26, k. 3.

Mootor-paat
30 hobuſe jõuline on müüa Jahu uul. nr. 9, k. 2.

Müüa
kirſt ja pannid S. Tartu m. nr. 58, k. 1.

2 jahipüssi
uued, kal. 16. müüa W. Amerika uul. 45-a, k. 6.

Müüa
punane plüüſchmööbel ja otoman Jsraeli uul. nr. 15, k. 4.

Müüa
meester. pr. peſu, noor. neiu pluuſed kl. 5—7. Pühawaimu kiriku hoowis nr. 4, k. 1.

Müüa
Singeri õmblusmaſin, naist. hõbe käekott, hõbe ſigaritoos, raudwoodi wedrumadratſiga, puhweti kapp wärwi weski, söögilaud, tooliſid ja m. Niguliste uul. 1, k. 4.

Turukaubawanker
ja omnibus müüa Juhkentali uul. nr. 15.

Sõiduwoorimehe wana
troska müüa
Kauba uul. nr. 10 krt. 1.

Puutreipink
müüa Afrika uul. nr. 5, k. 5.

2 meesterahwa jalgrataſt
odawalt müüa Waſe uul. 6, k. 5. Sealſamas poeſildid müüa.

Odaw jalgratas
on müüa Tornimäe uul. 7, k. 7; näha igal ajal.

Jalgratas,
peaaegu uus, müüa. Näha kl. 9—6 S. Tartu maant. nr. 10, paberikaupl.

Kõige parem
suhkru-siirup
Kalarannas nr. 4|2,
Wennaksed Malachoff.

Olen jälle ſaanud wärsket
kohupiima
(tworokki) ja hapukoort Suurel Pärnu m. nr. 14, piimakauplus „Wirumaa".

Head hapu piima
müüb tarwitajatele toobi wiiſi Tondi uul. nr. 16-b
„Linda" piimatalitus.

Joghurt-Kefiri
Nõmmel kui ka linnas wõib tellida Finkbeineri bürooſ, Rataskaewu uul. 4. Tel. 1044.

Kaeru on müüa
Teatuſt ſaab S. Laagri u. 4, k. 3.

Müüa
kõwa töövanker, pruugitud, wedrumadrats, kaks kanaria lindu, iſane ja emane, Erne uul. nr. 14, k. 8.

Soowin osta
kaheiſtmeliſt nelja rattaga wankrit Liiwamäe u. 37, k. 20

Soowitan jäämüüjatele
marmeladi
Nunne uul. nr. 7, puuwiljakpl.

Kõikſugu kaupa wõtab müügile
„Posredniku" kontor Wiru u. 6.

Suur hoowikoer
ja putka odawalt müüa Teatuſt ſlt. 29 all.

Aastane Ingliſe
pukk müüa
Koplis Datſhi uul. nr. 49.

Õmblusemasinaid
jalaga müüa Ahju uul. 11, k. 10.

Laduſt müüa
8 hob. j. paadimootor Brons-Otto Deutz
ühes paadimehanismuſega. Tehniline ettewõte Petrogradis Шарль Виндандъ, Б. Конюшенная, 12. 2en

Turwaſt
wõib tellida Falkspargi uul. nr. 2, k. 7.

Soowitakse pianinot
üürida. Pakk. ſlt. „M. P. S." all ſaata.

Kapsa taimi weel müüa
Wabriku uul. nr. 6.

Häid kapſa, kaali ja lillekapſa taimi
on müüa Jahu uul. nr. 7, k. 6.

Kapsa ja kaali taimi
W. Pärnu m. nr. 34, aednik Jõulu.

Warajeid lillekapſa ja kaali taimi
on müüa S. Amerika uul. 43, k. 2.

Kaali taimi müüa
Falkspargi uul. nr. 13 ja Liiwalaia uul. nr. 32, kl. 1—8.

Head ſorti kapſa ja kaali taimi
odawalt müüa A. Tatarski u. 23.

Häid kaali ja kapsa taimi
on ſaada Uuel-Maailma uul. nr. 20, aias.

Kuiwatatud männa-laudu
2×5 tolli on müüa; küſida kl. 9—12 e. l., J. Wiltmann'i puutöökojast Kik-in-di-Köki tornis Harjuwärawa mäel.

Suur wäljawalik
ülikonna, palitu ja kostümi riieteſt S. Pärnu m. nr. 14. Hinnad wõimalikult odawad.

Soowitame ladust
Naelu 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8-tolliſeid
Rootsi wikatid
põik-ſaagiſid
haawlid igaſugu numbrid
gaaſi-torude oſaſid
polte ja mutrid
Rootsi kirweid
mitmeſ. labidaid
katuſeplekki
katuſepappi
ſeinapappi
asbestipappi
roheliſt ſeepi
puhastamiſe narmaid
mitmeſ. traati
Ingliſe tina
mitmet ſorti babitt
wanu gaaſitoruſid
tſingitud toruſid
hobuſeraua naelu
purjeriiet
tõrwat. ja liht köit
terastrosſiſid.
Kaub. Ühis. Hüppler & Ko
S. Tartu m. 45. Telef. 3-20.

Õlikooka ja turwaſt
wõib tellida Müüa naist. ja m. wähekantud ja uuſi riideid, rahakapp, wanaaegne wiiul jne. Finkbeineri bürooſ, Rataskaewu uul. 4, lillekaupluſe kõrwal.

Kellel on müüa
automobil, heas korras
3—4 tuhande rbl. Teat. kirjal. ſlt. „Auto" all.

Ostan ja maksan kõrget hinda
kõigſugu wanade naisterahwa ja meester. riiete eest. Palun kaaſa tuua Kana uul. nr. 14, k. 25.

On tarwis
ſuuremal hulgal mere-kruuſa (granti); pakkumiſed ſaata Ühiſus Inſ. K. K. Grabowski kontori Wiru uul. nr. 8. 3ek

Haapſalus
müüdakſe
„Päewalehe" üksikuid numbrid
A. Koppel'i kaupluſes.

Ajapikenduse lehti
(ИМЕННОЙ СПИСОКЪ)
on ſaada „Päewalehe" kontoris ja „Ревельскій Наблюдатель'i" juures Pikal uul. nr. 2.

Odawalt parandan
ja ſean üles igaſuguſeid elektriſignaliſid ja kodu-telefoniſid. Teatuſt ſaab iſiklikult ehk kirjal. Heeringa u. 12, k. 21, J. Brigader.

Jalgrattaid parandatakſe
keſkm. hinn. Ruſſowi u. 6, k. 42.

Ära kaotatud
lapſe riidest-king nr 4. Auſat leidjat palut. ära tuua turu peale ſaapapoodi 118.

Kadunud
wäike must naister.-uur, monogramm H. J.; taſu eest ära anda Kaupmehe uul. nr. 7.

Wäike berlok
„A. L." monogrammiga 1. juunil ära kaotatud. Auſat leidjat palun waewataſu eest ära tuua Pikale uul. 36, k. 5. On kallis mälestus.

Leitud nahast kott
rahaga ja retſeptiga Marie Wörmanni nimel Tõnismäel nr. 1, k. 1.

Palun ſeda auſat leidjat, kes minu
raha
ühes wäärtpaberitega leidnud, ära anda hea waewataſu eest I jaosk. miilitſa kontorisſe.

Palun auſat leidjat, kes pühap. 28. mail
nuri leidis
Wiimsi mõiſa ja Pirita jõe wahelt, waewataſu eest teat. postkaardiga Служба связи, транспортъ Оркапъ, Нiитъ.

Raha on leitud
S. Rooſikrantſi uul. 10, k. 2.

Rahakott leitud
wäheſe rahaga; kätte wõib ſaada Kalamaja põikuul. 10, k. 2.

Käekott on leitud
S. Tartu m. 73, k. 6, aiast

Leitud plekk piimanõu
Narwa m.; kätte ſaab Tähe u. 4, k. 19.

Siidiräik leitud
kätte ſaab, Wakſali u. 18, k. 8.

2 kana
on tulnud Laulupidu uul. 16, k. 7, kätte wõib ſaada kuulutuſe kulu eest.

Kõrb hobune
(arwataw kroonu) on tulnud Aleksandri walda Koſe kihelkonda. Kätte wõib ſaada taluomaniku J. Mölli käest.

Warastatud
naister. hõbe käekott Ridikül, ſuurema ſumma rahaga ja rahakott (portman) wäikſe ſumma rahaga. Käekoti peal nime allkirjad (faksimiled)), ſees kõikſugu üksikud mälestuſed, nende wahel Georgi kawaleri ordutäht. Kes nende warastatud asjade üle teatuſt annab, et neid kätte ſaab, ſaab hea waewataſu Badendicki kontoris Laial uul. 34, telefon 121.

Nr. 122

Pealtaa

Lääne ja Rume
ſulewahetus.
Piirkonnas Kalkita
ſid meie maakuulajate ſal
Lööbi tagaſi kurdlaſt
— Semaki piirkonnas
pool, niiſama ka Dehi-K
Sanneſt ida pool.
Baba Gurguri piir
ida pool kihutaſime tuger
kes meie ſelja taga kal

Lendurite

Meie lennumaſinate
des waenlaſe ſelja taga p
tükiwägi andis tuld meie
lendurid Lebedew ja alam
tiſid. Lennumaſinal puru
oſad, mille tagajärjel m
lenduritel läks aga kor
kohtadele alla laſta; en
nad weel Mõsſa küla
kus tulekahju tekkis. P
weel lennumaſinale tuld
Teine lennumaſin l
niga ja alamleitn. Iſero
maſinatehäwitaja poolt a
de. Lendurid ſaid ſurma

Balkan

Greekamaal tungit

Salonikiſt. 4. juun
muutumata. Liitlaſed t
poole; edaſitungimine
misteta.

Sakſa-Pran wõitluſe

Reimſi pom

Pariiſiſt. 4. juunil.
kawad ſakslaſed Reimſi
laſti linna peale 1200
gas ſaid mitmed ſurma

7 lennumaſin

Londoniſt. 5. juunil
lik teadaanne Prantſus
wägi awaldas täna iſe
Croiſelleſt lõuna, Lenſi
ida pool.
Ypres juures laſki
Sakſa lennumaſinat al

Zeppelinid Inglismaa
üks õhulaew

Londoniſt. 4. juuni
anne. Täna homm. ilm
laewa Inglismaa koha
Kenti peale kella 2 pai
linna peale 6 pommi,
ja 12 haawaſid; hulk
Teine õhulaew lendas
Kella pool kolme ajal
tuld andma; wigaſtatud
laew ſunnitud pommid
Peale ſeda tormas ta
Waenlaſe õhulaew lan

Me

Balti mere laewas

Helſingiſt. 6. juun
wastiku ülem kontr-adm
laewastiku juhatuſe on
uuele teenistuſekohale.

Liitlaſed otſuſeks Wenemaa abi

Pariiſiſt. 2. juunil.
das ſaadikutekojas 1. ju
muu ſeas ka Wenemaa
Sõjaminister rääkis: „
miſe ja tegewuſeta olek
terwe Sakſa ſõjaliſe jõu
wäe tegewuſt halwawad
gimiſed ja noore wabad
Kuid ſiin tuleb ſõjaliſt
ſelle juurde wiis, et pr
ainult Sakſa tagawara
kümmekond diwiſjoni m
wad, ſiis ſaadetakſe nad
Meie wäerinnale toodab
wärsked diwiſjonid. R
ei ſuutnud prantslaſi ta

Pariiſiſt. 2. juunil.
takſe: Ajakirjandus haru
lewais kõnet.
Iseäranis ſuurt tä
niitri ſeletuſe peale, et t
järjed ſeltſkonna arwami
ſõnu ſeatakſe kollu
15-päewaliſe tähtaja
letungimiſe kohta wa
Kõige ſuuremat mõ
liitlaſed ühiſriitid: abi
ſõda endiſe jõuga jatka
wäerind tegewuſeſſe ei